Kutsal Kitap'a Göre Kadın ile Erkeğin Eşitliği

Philip B. Payne

2015 / 2023

İngilizceden Almancaya çevrilmiştir

Almanca çeviri: Hans-Jörg Ronsdorf

Philip Barton Payne'in nazik izniyle

Almanca metnin düzeltisi: Wolfgang Klöckner

Sulzberg, Ekim 2026

2., gözden geçirilmiş baskı (1. baskı Temmuz 2023)

E-postayla sipariş

hj-ronsdorf@t-online.de

Telefonla: 08376 929643

Kitapçık başına fiyat 3,80 Euro + kargo

www.hans-joerg-ronsdorf.de

ISBN 978-3-9820715-8-9

İçindekiler

1 Önsöz

Cinsiyetin Tanrı'nın Egemenliği'nde, toplumda, ailede ve evlilikte bir fark yaratıp yaratmadığı konusunun, 21. yüzyılda bile inanç açıklamalarına bağlı ve Kutsal Kitap'a sadık Hristiyanlar arasında hâlâ duygusal olarak tartışılması şaşırtıcı değil mi? Öyle şiddetli tartışılıyor ki, sanki Müjde'nin temel bir gerçeği ya da Kutsal Yazılar'ın yetkisi söz konusuymuş gibi. Baştan söyleyelim: Erkek ve kadın kesinlikle farklıdır. Buna hiç kuşku yok. Ama açıklığa kavuşturulması gereken şudur: Erkeğe, kadın karşısında önder ya da öncelikli bir konum mu verilmiştir? Ve bundan, kadınların ne erkeklere ne de kiliselere öğretemeyeceği ve önderlik edemeyeceği sonucu mu çıkar?

Gerçek şu ki: Kiliseler sürekli bu konuyla karşı karşıya kalır – yani kadınlarla erkekler her bir araya geldiğinde. Bu bakımdan konu ikinci derecede değildir. Bazılarına göre önderlik ve öğretme yetkisi erkeklere aittir. Başkalarına göre ise kişinin cinsiyeti hiçbir fark yaratmaz. Her iki görüşü bir kilisede uygulamak ya çok zordur ya da hiç mümkün değildir. Öyleyse yine Kutsal Kitap'ın metinlerine dönmeliyiz. Oraya daha önce pek çok kez gitmiş olsak da. Yine de bir deneme daha yapalım.

Bir teolog ve dilbilimci olan Philip B. Payne bizi Kutsal Yazılar'da kısa bir yolculuğa çıkarıyor. Onu bu konuda düşüncesini değiştirmeye götüren Kutsal Yazılar'dı. Nedenini okuyun. Bu konuda birkaç kitap yazmıştır.[1] Elinizde tuttuğunuz kitapçık, 2015'te *Priscilla Papers*[2] dergisinde yayımlanmış bir makaleyi içerir. Yazarın bu Almanca baskı için yazdığı önsözde ("Benim Odise'm") bazı yeni keşifler dile getirilir.

Bu kitapçığın başlığı, hangi görüşün savunulduğunu açıkça gösterir. Kitapçık eşitlikçi yaratılış düzenini kısaca özetler: Erkek ve kadın eşit haklara sahiptir ve eşit sorumluluk taşır. Cinsiyetler arasındaki her

türlü hiyerarşik eşitsizlik Kutsal Kitap'a aykırı olarak reddedilir, çünkü Müjde'yle çelişir.

Dikkat çekici olan şudur: İngilizce konuşulan dünyada son yıllarda, daha önce erkek ve kadın hakkında tamamlayıcı denen görüşü savunmuş olan erkeklerin kitapları yayımlandı (bkz. sondaki kitap önerileri). Bu görüşe göre kilisede yalnızca erkekler önderlik edebilir ve öğretebilir. Ama bu yazarlar tamamlayıcı görüşü artık tamamen bırakmışlardır. Onlar için Kutsal Kitap tek ölçüttür. Bugünkü toplumun neyi beğeneceğini ya da kültüre nasıl yaranılacağını sormadılar. Tersine, Kutsal Yazılar'a tekrar tekrar başvurdular ve onları araştırdılar. Vardıkları sonuç oybirliğiyle aynıydı: Kutsal Kitap, hiçbir ama ve fakat olmadan kadın ile erkeğin eşitliğini öğretir. Her bakımdan. Her yerde. Her zaman. Aden'in sırrı, her iki cinsiyetin farklı güçlerini ortaya koymasıydı: Havva, Adem'e eksik olan şeyde göz hizasında, eşit haklara sahip bir ortak olarak onu tamamlar. Ve elbette tersi de geçerlidir.

Kadın ve erkek arasında bir rütbe sıralaması düşüncesine son verme zamanı gelmiştir. Bu düşünce Hristiyan bir renge bürünmüş olsa da, antik, dünyasal kültürden gelir – yüzyıllar boyunca Kutsal Kitap'ın gerçeği olarak sunulmuş olsa bile. Mesih'te bu düşünce kesin olarak sona ermiştir. Mesih aracılığıyla gelen kurtuluş düzeni, ilk yaratılış düzenini yeniden kurmuş ve antik çağdan günümüze kadar bütün toplumsal ayrımcılıklara son vermiştir. Sonsuza dek. Kilisede, yeni yaratılışta, cinsiyet farkı artık dezavantaja, ayrılığa, üstünlüğe ya da ast olmaya neden değildir. Aynı şey köleler ile efendiler ya da Yahudiler ile Yahudi olmayanlar arasındaki fark için de geçerlidir. Bütün insanlar tam olarak oldukları gibi kalırlar. Ama kilisede bu özellikler artık bir fark yaratmaz – toplumda, kültüre ve ülkeye göre ne yazık ki belli bir ölçüde hâlâ fark yaratsalar da.

Belki siz de Philip B. Payne'in düşüncelerini bir kez önyargısız izlemeyi başarırsınız – tamamlayıcı bir görüşü savunuyor ve yaşıyor olsanız bile.

Ben de birkaç yıl önce görüşünü değiştirmek zorunda kalanlardan biriyim. Sürekli ve yoğun bir Kutsal Yazı çalışması sonucunda. İsa'yı seviyorum, Kutsal Kitap'ı seviyorum ve onu yaklaşık 50 yıldır inceliyorum. Kendi gelişimimi bir kitapta işledim ve ücretsiz olarak indirilebilecek başka malzemeleri de bir internet sitesinde topladım: www.frauen-vergebt-uns.de

Philip B. Payne söz almadan önce: Bu kadar çok ve şiddetli duygu uyandıran konu pek azdır. Herkes Tanrı'nın ve O'nun Sözü'nün önünde "kendi düşüncesinde tam olarak ikna olsun" (Romalılar 14:5). Ama besbelli ki durum o kadar açık değildir. Bazı yerlerde varsayımlarda bulunmak gerekir ve bunlar da bizi bir yöne ya da öbür yöne götürür. Bu nedenle herkese yönelik çağrı şudur: Nesnel kalın, dinleyin, düşünün, argümanlarınızı iyi temellendirin ve gri olan yerde – yani açık olmayan yerde – siyah-beyaz düşünmeyin. Yalnızca iki ya da üç ayete değil, Kutsal Yazılar'ın bütün tanıklığına göre yön bulmalıyız.

Bu konudaki gerçeği Kurtarıcımız ve Tanrımız'ın ağzından duyacağımız gün gelecek. Ben bunu sevinçle bekliyorum. O zaman kendimiz de hesap vermek zorunda kalacağız. O zaman yanlış olduğu ortaya çıkan şeyi artık düzeltemeyiz.

Hans-Jörg Ronsdorf, Augsburg, Haziran 2023

2 Benim Odise'm

Büyüdüğüm kilise yalnızca erkekler tarafından yönetiliyordu. Ama benim asıl kaygım sonsuz yaşama sahip olup olmayacağımdı. Bunu Kaliforniya, Mount Hermon'daki Redwood Kampı'nda gençlik önderime itiraf ettiğimde, benden Yuhanna 3:16'yı okumamı istedi ve sonra İsa'ya iman edip etmediğimi sordu. "Evet" dedim. Sonra sordu: "Sonsuz yaşama sahip olacak mısın?" Yanıt verdim:

“Sorun da bu. Bilmiyorum.” “Bir daha oku” dedi. Sonra aynı iki soru ve benim aynı iki yanıtım geldi. Yine “Bir daha oku” dedi. Bu kez sonunda kafama dank etti: “Ona iman edenin hiçbiri mahvolmasın, hepsi sonsuz yaşama kavuşsun” – bu Tanrı’nın bir vaadidir. Diz çöktüm ve dua ettim: “Baba, vaadine iman etmeyerek seni yalancı yerine koyduğum için beni bağışla.” İnancın kesinliğinin sevinciyle doldum taştım; bu sevinç beni hiç bırakmadı, çünkü yalan söyleyemeyen Tanrı’nın bir vaadine dayanır (Titus 1:2). Tanrı’nın yazılı Sözü’nün doğru ve güvenilir olmasının ne kadar önemli olduğunu erkenden öğrendim.

Fransa’da Operation Mobilisation (OM) ile geçirdiğim süre içinde, kör bir çocuk olan Joel’in İsa’ya güvendiğinde sevinçle nasıl değiştiğini gördüm. Tıp okumak yerine misyon kuruluşu TEAM (The Evangelical Alliance Mission) ile 14 aylığına Japonya’ya gittim. Pastörüm Kashioka Sensei, Japonya’daki evanjeliklerin en acil ihtiyacının Yeni Antlaşma alanında doktora yapmış biri olduğunu – en iyisi de Cambridge Üniversitesi’nden – söyledi. Böylece ABD’deki Trinity Evangelical Divinity School’daki eğitimimden sonra Cambridge’de doktora çalışmasına başladım. Tezim, Kutsal Yazılar’ın yanılmazlığına yöneltilen bir itiraz üzerineydi. Bu, ilahiyat okulundaki eğitimimin bana yanıt vermediği tek itirazdı: Ekinci benzetmesinin açıklaması çelişkili görünür, çünkü hem “tohum Söz’dür” hem de “bunlar ekilenlerdir” denir. Bu görünürdeki tutarsızlığın Aramice “ekmek” fiilinin yanlış anlaşılmasından kaynaklandığını keşfettim. Grekçede “ekilen” şey tohumdur. Aramicede ise genellikle ekilen şey topraktır. Dolayısıyla “Bunlar ekilenlerdir” sözü insanları, tohumu kabul eden farklı toprak türlerine benzetir. “Ekilen” sözcüğünün bu kullanımı, Ekinci benzetmesinin açıklamasının Aramiceden Grekçeye çevrildiğini gösterir. Demek ki açıklama Grekçe konuşan kilise tarafından uydurulmuş olamaz ve böylece İsa’ya dayandığının bir kanıtıdır. Bu keşif New Testament Studies 26 (1979-80), s. 564-568’de yayımlandı.

Cambridge’e varmamdan kısa süre sonra bir öğretim üyesi şunu ileri sürdü: “Yeni Antlaşma’daki hiçbir bölüm, özgün bağlamında anlaşıldığı sürece, kadınların hizmetini kısıtlamaz.” 1 Timoteos 2:12’nin kadınların erkeklere öğretmesini yasakladığını düşünüyordum ve neredeyse “Bu doğru değil!” diye bağıracaktım. O gece 1 Timoteos mektubunu Grekçe okudum ve onun haksız olduğunu kanıtlamaya çalıştım. Ama mektubu bir aydan uzun bir süre tekrar tekrar Grekçe okuduktan sonra şunu anladım: Bu mektubun hemen her cümlesi, ilk bölümde sahte öğretmenler hakkında anılan sorunlarla ilgilidir. Üstelik mektup, sahte öğretmenlerin ayarttığı kişiler olarak yalnızca kadınları anar. Bu özel durumda Pavlus’un kadınların öğretme yetkisini zorla ele geçirmelerini yasaklaması tamamen anlaşılırdır. 1 Timoteos 2:12’nin ifadesi ve tarihsel bağlamı, o sırada Efes’teki kilisede süren bir bunalım için verilen talimatlara tam olarak uyar.

1 Timoteos 2:12, kadınların erkeklere öğretmesine yönelik genel bir yasak olarak anlaşılırsa, bunu Kutsal Yazılar’ın geri kalanıyla – özellikle Pavlus’un mektuplarıyla – bağdaştırmak son derece güçtür. Pavlus tekrar tekrar “kadınlara”, “herkese” ya da “kim olursa olsun” öğretmeyi ya da peygamberlik etmeyi buyurur (1 Korintliler 11:5; 14:5, 24, 26, 31, 39; Koloseliler 3:16; 1 Timoteos 3:1-2; Titus 2:3; 2 Timoteos 2:2; krş. İbraniler 3:1, 12; 5:12). Pavlus erkeklere öğreten birçok kadını takdir eder (Romalılar 16:1-12; Elçilerin İşleri 18:1-7, 26); bunlar arasında Evodiya, Sintihi (Filipililer 4:2) ve Timoteos’a Kutsal Yazılar’ı “çocukluğundan beri” öğreten (2 Timoteos 3:15) büyükannesi Lois ve annesi Evniki (2 Timoteos 1:5) vardır. Bu öğretmenin herhangi bir zaman sona erdiğine işaret eden hiçbir şey yoktur. Pavlus’un çalışma arkadaşı Luka, peygamberlik eden Filipus’un dört kızından söz eder (Elçilerin İşleri 21:8-9). İsa’nın Matta 28:19-20’deki büyük görevi bütün kiliseye (krş. Luka 24:33, 47-53), erkeklere olduğu gibi kadınlara da yöneliktir: “Bu nedenle gidin, bütün ulusları öğrencilerim olarak yetiştirin; onları Baba, Oğul ve Kutsal Ruh’un adıyla vaftiz edin; size buyurduğum her şeye uymayı onlara öğretin.” Tanrı

esinlenmiş Kutsal Yazı'yı kadınlar aracılığıyla bile açıklamıştır (Mısır'dan Çıkış 15:21; Hâkimler 5:2-31; 1 Samuel 2:1-10; 25:24-31; Süleyman'ın Özdeyişleri 31; Luka 1:25, 42-55). Bütün bunlar şunu gösterir: Pavlus'un 1 Timoteos 2:12'yi bir kadının bir erkeğe öğretmesine yönelik genel bir yasak olarak kastetmiş olması – ya da Kutsal Ruh'un bu ayeti bu anlamda esinlemiş olması – çok olası değildir.

2.1 Yeni keşiflerden dört örnek

Daha sonra, kadınların hizmetini kısıtladığını varsaydığım öbür bölümleri de inceledim. Bu sırada onları da yanlış anlamış olduğum ortaya çıktı. İşte, bu kitapçıkta ardından gelen özet makalenin 2015'te yayımlanmasından bu yana yaptığım yeni keşifler de dahil olmak üzere dört örnek:

1) 1 Timoteos 2:15, kadınların çocuk doğurarak kurtulacaklarını öğretmez. Pavlus önceki iki ayette, Havva'nın aldatılmasından ve düşüşünden söz eden Yaratılış 3:13'e gönderme yapar. Bunu Yaratılış 3:15 izler: "Kadının soyu" yılanın başını ezecektir. Pavlus 1 Timoteos 2:15'te düşüşe karşı aynı çareyi anar: "ama herkes doğum (*têş teknogonias*) aracılığıyla (*dia*) kurtulacaktır." Kurtuluş, hemen önceki düşüş göndermesiyle açık bir karşıtlık içindedir ve ardından gelen koşullara kusursuzca uyar: "eğer imanda, sevgide ve kutsallıkta kalırlarsa". Yalnızca "herkes" öznesi, tekil fiilden ("kurtulacaktır") çoğula ("eğer … kalırlarsa") geçişi açıklar. Pavlus'un mektuplarının bütün öbür yerlerinde "kurtarmak" (*sôzô*) ve onunla akraba sözcükler ruhsal kurtuluşu belirtir. 1 Korintliler 15:2'de Pavlus kurtuluşun aracını belirtmek için tam olarak aynı yapıyı (*sôzô*'nun edilgen biçimi + *dia* + tamlayan durumu) kullanır: "Müjde aracılığıyla kurtulmuş". Buna ek olarak: Pavlus'tan önceki Grek edebiyatında *teknogonia* sözcüğünün geçtiği üç yerin üçü de bir çocuğun doğumuna gönderme yapar. Hiçbiri genel olarak çocuk doğurmaya gönderme yapmaz. "Doğum" sözcüğünün bir tanımlığı vardır. 1 Timoteos mektubunda tekil bir adın önünde altmış bir kez tanımlık bulunur. Bu tanımlıkların elli beşi açıkça belirli, tek bir şeyi belirtir. Yalnızca biri açıkça genel anlamdadır (1 Timoteos 4:8). *Bu nedenle "doğum"u belirli bir doğuma gönderme yapıyor olarak anlamak akla yakındır. Hangi doğum kurtuluşun aracıdır? Yalnızca İsa'nın doğumu!*

Bazıları genel bir mektubun okurlarının bu göndermeyi anlayıp anlamayacağını sorar; ama bu genel bir mektup değildir. Pavlus bu mektubu özellikle iyi yetişmiş temsilcisi "Timoteos'a" (1:2) yazmıştır. Bunu, bütün mektupta "sen" hitabının (ikinci tekil kişi) pek çok biçimi kanıtlar: 1 Timoteos 1:3 (2 kez), 18 (3 kez), 19; 3:14 (2 kez), 15; 4:6 (4 kez), 7 (3 kez), 11 (2 kez), 12 (2 kez), 13, 14 (3 kez), 15 (3 kez), 16 (7 kez); 5:1 (2 kez), 3, 7, 11, 18, 19, 20, 21 (2 kez), 22 (4 kez), 23 (3 kez); 6:2 (2 kez), 11 (3 kez), 12 (4 kez), 13, 14, 17, 20 (2 kez). Timoteos bir vaizdi (2 Korintliler 1:19), Pavlus'un temsilcisiydi (1 Korintliler 4:17; 16:10; 1 Selanikliler 3:2, 6; 1 ve 2 Timoteos) ve çalışma arkadaşıydı (Romalılar 16:21); Pavlus pek çok mektubunun ilk ayetinde onu kâtibi olarak anar. 2 Korintliler'i, Filipililer'i ve Koloseliler'i, 1 ve 2 Selanikliler'i ve Filimun'a mektubu o yazmıştır. Timoteos, "doğum aracılığıyla kurtulmuş" ifadesinin bu bağlamda İsa'ya gönderme yaptığını kuşkusuz anlayabilirdi.

2) Evlilikteki sadakat için kullanılan Grekçe deyim iki biçimde geçer: "bir kadının kocası" (örneğin 1 Timoteos 3:2) ve "bir erkeğin karısı" (örneğin 1 Timoteos 5:9). Ama sadık eş bir erkek de olabiliyorsa, Grekçe dil kullanımı "bir kadının kocası" biçimini gerektiriyordu. Timothy Friberg, Yeni Antlaşma'da kadınları ya kapsaması gereken ya da kapsayabilen 7.500 ile 8.000 arasında dilbilgisel olarak eril biçim sayar (neredeyse her cümlede bir!). Yuhanna Hrisostomos bunu anlamıştı. Bunu, 1 Timoteos 3 üzerine 11. vaazı (PG 62,545 vd.) gösterir; orada 1 Timoteos 3:12 hakkında şöyle yazar: "Diyakozlar bir kadının kocası olmalıdır. Bu, kadın diyakozlar bakımından da söylenmelidir." Hrisostomos kadınların erkeklerden aşağı olduğuna inanmasına karşın (NPNF1 12:151.4), "bir kadının kocası" Grekçe deyiminin kadınlar için de erkekler için olduğu gibi geçerli olduğunu kabul etti – tıpkı bizdeki "tek eşlilik" sözcüğü gibi. ***Sonuç***

olarak "bir kadının kocası" ifadesi kadınları gözetmen (1 Timoteos 3:2), ihtiyar (Titus 1:6) ya da diyakoz (1 Timoteos 3:12) görevinin dışında bırakmaz.

3) Titus 2:3'e göre "kadın ihtiyarlar", tapınaktaki hizmete yakışır biçimde davranmalı ve ... "iyi olanı öğretenler" olmalıdır. Pavlus'un ifadesi tam olarak "kadın ihtiyarlara" uyar. Dolayısıyla Kutsal Kitap'ın kadın ihtiyarlardan söz etmediği ileri sürülmemelidir. "Kadın ihtiyarlar" için kullanılan sözcük, *presbytidas*, daha sonra "kadın ihtiyarların" atanmasını yasaklamak için kullanılan sözcüğün aynısıdır.[3] ***Pavlus "iyi olanı öğretenler" (kalodidaskalous) terimini kadın ihtiyarları tanımlamak için türetmiştir.*** Titus 2:4-5'te kadın ihtiyarların neler öğretmesi gerektiğine ilişkin örnekler gelir. Bu sayım elbette eksiksiz değildir. Ama bu ayetlerdeki hiçbir şey, kadın ihtiyarların yalnızca genç kadınlara öğretebileceğini söylemez ya da buna işaret etmez.

4) 1 Petrus 3:7'nin ana fiili yoktur. Ama "aynı şekilde" ifadesi, Petrus'un "boyun eğin" demek istediğini varsayar. Böylece, boyun eğmeye yönelik önceki üç çağrıyla bir koşutluk oluşur:

"Rab'bin hatırı için insanlar arasındaki her yetkiye boyun eğin" (2:13)

"Köleler, efendilerinize bütün saygıyla boyun eğin" (2:18)

"Siz kadınlar, aynı şekilde [homoiôs] kocalarınıza boyun eğin" (3:1)

Bu nedenle 1 Petrus 3:7 şunu buyurur: "Siz erkekler, aynı şekilde [*homoiôs*] karılarınıza boyun eğin; onlarla anlayışla birlikte yaşayın, onları daha zayıf kadınsı [BDAG 208, *gynaikeios*, 'kadınsı'; 'ortak mirasçılar' ile birlikte onun değerli olduğuna işaret eder] bir kap olarak tanıyın ve lütuf dolu yaşam armağanının ortak mirasçıları olarak onları onurla donatın ki, dualarınız engellenmesin."

Uzun yıllar boyunca bulgularımı yayımlamadım, çünkü kilisede bölünmelere yol açmalarından korkuyordum. Eşimle birlikte Evangelical Free Church'ün misyonerleri olarak Japonya'da çalışırken, Rab'den yayımlamamı isteyip istemediğini bana açıkça göstermesini diledim. Bu duadan sonraki yirmi dört saat içinde üç şey oldu: Amerika'daki Evangelical Free Church'ün başkanı A. T. Olson, bulgularımı yayımlamamı istedi. Pastörler birliğimizin başkanı, kilise önderliğindeki kadınlar hakkında bir makale yazmamı istedi. Ve elime Douglas J. Moo'nun bir makalesi geçti.[4] Orada, s. 70'te, "kadınların aldatılmaya yatkınlığının onları halka açık öğretime katılmaktan alıkoyduğu ... Kadınların doğaları gereği uygun olmadığı bazı etkinlikler vardır" deniyordu. Duaya verilen bu açık yanıtlar, bana Moo'ya bir makaleyle yanıt verme özgürlüğünü verdi.[5] Sayısız insan bana, yayınlarımın kadınları verimli bir hizmete özgür kıldığına tanıklık etti. Buna dünyanın her yerinden ve pek çok Hristiyan geleneğinden bilim insanlarının onayı da eklendi. Bütün bunlar bana son derece açık bir biçimde şunu doğruladı: Tanrı beni gerçekten yayımlamaya yöneltmişti.

Elli yıllık araştırmadan sonra, Kutsal Yazılar'ın özgün metninde kadınların hizmetini kısıtlayan bir bölüm hâlâ bulmuş değilim. Araştırmalarım, Kutsal Kitap'ın öğrettiği her şeyde yanılmaz olduğuna olan güvenimi güçlendirdi. Yetkimiz kültürümüz değil, Kutsal Kitap'tır.

2.2 Erkeklerin ve kadınların eşitliği önemli mi?

Birçok insan, kiliseyi bölebileceğinden korktuğu için köleliğe karşı Kutsal Kitap'a dayalı itirazlarda bulunmadı. Ama kilise şimdi köleliğe karşı mücadele etmemenin korkunç bir hata olduğunu kabul ediyor. Irkların barışması için çalışıyor ve ırkçı haksızlığı kınıyoruz. Tanrı kadınlar için de adalet ister. ***Tanrı, her cinsiyet hiyerarşisinde var olan kayırmacılığa karşıdır. Ve bu hiyerarşinin tarih boyunca yol açtığı kadınların ezilmesine karşıdır. Evet, demek ki bu önemsiz bir konu değildir. Müjdecilik,***

Müjde'nin duyurulması ve Mesih'in Egemenliği'nin ilerlemesi için önemlidir. Bundan başka, başkalarıyla, özellikle de evlilikte, sevgi ve saygıyla nasıl ilişki kurduğumuzu da etkiler.

Bu konu önemlidir, çünkü Kutsal Kitap, bütün insanlar üzerinde yetkisi olan Tanrı Sözü'dür. Gerçek, titiz bir çözümlemenin zahmetine değer. Kutsal Kitap'ın yanlış çevirileri ve bazı bölümlerin yanıltıcı yorumları, kadınlara kötü davranılmasına katkıda bulunmuştur. Bu, başka şeylerin yanı sıra milyonlarca insanın kiliseye sırtını dönmesine yol açmıştır. Milyonlarcası da Kutsal Kitap'ın kadınları boyunduruk altına aldığını yanlışlıkla düşündüğü için Kutsal Kitap'tan nefret eder. Kutsal Kitap'ta önderlik görevlerinde bulunan kadınların pek çok örneği, Tanrı'nın kadınları hizmet için donattığını ve hizmete yönelttiğini kanıtlar. Kadınların hizmetini kısıtlayanlar kilisenin yoksullaşmasına neden olurlar. Müjde'nin duyurulmasını kısıtlarlar, kadınların Kutsal Ruh tarafından donatılmasına ve çağrılmasına karşı koyarlar ve Kutsal Yazılar'ın kadın ile erkeğin eşit haklarını dile getiren pek çok ilkesiyle çelişen biçimde davranırlar.

3 Kutsal Kitap kadın ile erkeğin eşitliğini[6] öğretir

Kutsal Kitap cinsiyetler konusunda tutarsız mıdır? Çok saygın birçok evanjelik bilim insanı, Kutsal Kitap'ın hem cinsiyetlerin eşitliğini hem de cinsiyet rollerini onayladığına ve ikisi arasında bir gerilim bulunduğuna inanır. Kutsal Kitap metnini zorlamadan tutarlı bir Kutsal Kitap tutumuna ulaşabilir miyiz? İyi bir tefsir, sistematik teolojinin sunağında kurban mı edilmelidir? Elbette iyi tefsir ile iyi sistematik teoloji el ele gider. Onlarca yıl boyunca dua ederek, cinsiyetler konusundaki metinlerin görünürdeki çelişkileriyle boğuştum ve dürüstçe söyleyebilirim ki anlayışımı Kutsal Kitap metinlerinin kendisi değiştirdi. Yaratılıştan yeni yaratılışa kadar, Kutsal Kitap'ın kilisede ve evlilikte cinsiyetler hakkındaki iletisi sürekli olarak kadın ile erkeğin eşitliğini onaylar.

3.1 Eski Antlaşma'da kadınlar

3.1.1 Yaratılışta ve düşüşten sonra kadın

Yaratılış kitabı şunu gösterir: Tanrı insanları erkeğin önderliği altında değil, eşit cinsiyetler olarak yaratmıştır.[7] Kitap, erkeğin ve kadının aynı ölçüde Tanrı'nın suretinde yaratıldığını ve yeryüzü üzerindeki egemenliğe birlikte sahip olduklarını öğretir (Yaratılış 1:26-27). Onların eşitliği yalnızca Tanrı önündeki ruhsal konumlarıyla sınırlı değildir; yeryüzü üzerindeki egemenliklerine de uzanır. Tanrı 28. ayette erkeği ve kadını kutsadı ve ikisini de görevlendirdi: "Verimli olun, çoğalın, yeryüzünü doldurun ve onu denetiminize alın; ... yeryüzünde kıpırdayan bütün canlılara egemen olun."

Yaratılış anlatısının yapısı, erkeğin kendisine uygun bir ortağa duyduğu ihtiyacı karşılayan kadının yaratılmasıyla doruğa ulaşır (2:18, 20). Metin, kadının erkeğin *ʿezer kĕnegĕdô*'su olarak yaratıldığını anlatır; sözcüğü sözcüğüne çevrilirse: "ona uygun bir güç". Ne yazık ki *ʿezer* sözcüğü burada çoğu kez "yardımcı" (Almanca: Helfer) diye çevrilir; bu da İngilizcede ya da Almancada bir astı ya da hizmetkârı ima eder. Oysa Kutsal Kitap'ta *ʿezer* hiçbir zaman "hizmetkâr" anlamında "yardımcı" için kullanılmaz; hemen her zaman Tanrı'yı halkının kurtarıcısı, gücü ya da kudreti olarak tanımlar.[8] Kutsal Kitap İbranicesinin yetkin sözlüğü, *ʿezer*'in Kutsal Kitap'taki anlamları olarak "yardım, destek, kudret ve güç" sayar, ama "yardımcı" saymaz.[9] *ʿezer* üç kez askeri bir koruyucuyu tanımlar.[10] Bu yerlerin hiçbirinin bağlamı, Tanrı'nın ya da kadının *ʿezer* olarak erkeğe tabi olduğu sonucunu çıkarmaya izin vermez.[11]

İkinci sözcük, *kĕnegĕdô*, *kĕ* (gibi) + *negĕd* (önünde) + *ô* (onun) öğelerinden oluşur ve "onun önündeki gibi" anlamına gelir. *negĕd* ile akraba bir ad olan *Nāgîd*, önde duran kişiyi belirtir ve "(Yahve tarafından)

önder ilan edilen kişi" anlamına gelir.[12] Demek ki ʿezer gibi *kĕnegĕdô* da bir asttan çok, üstün ya da eşit birini belirtir. Yaratılış 2'deki *ʿezer kĕnegĕdô* ifadesinde hiçbir şey, Tanrı'nın kadını erkeğin tabi yardımcısı (Almanca: Gehilfin) olarak yarattığına işaret etmez. Tam tersine: İfade onun gücünü öne çıkarır. Kadın, erkeğin eşit haklara sahip ortağıdır ve onu yalnızlıktan kurtarır. Onun karşılığıdır: yeryüzü üzerindeki egemenliği uygulamada onu tamamlayan eşi ve dostu. Birlikte verimli olabilmeleri ve yeryüzünü koruyabilmeleri için onu bütünler.

Yaratılış kitabındaki yaratılış anlatısı başka hiçbir yerde de erkeğe kadından daha yüksek bir rütbe ya da daha fazla yetki vermez.[13] Tam tersine: Baştan sona onların eşitliğini vurgular. Tanrı kadını erkeğin yanından yapar ve erkek şunu anlar: "İşte, bu benim kemiklerimden alınmış kemik, etimden alınmış ettir" (2:23), çünkü ikisi aynı özdendir (2:21-23). "Baba ve anne" rütbe farkı olmadan yan yana anılır (2:24). Evlilikte "birleşirler" ve "tek beden" olurlar (2:24). İkisi de çıplaktır ve utanç duymaz; ahlaki suçsuzluğu paylaşırlar (2:25). Birlikte ayartılırlar ve Tanrı'nın buyruğunu çiğnerler (3:6). İkisi de çıplak olduklarını anlar ve kendilerine örtü dikerler (3:7). İkisi de Tanrı'dan saklanır (3:8). Bu şunu gösterir: İkisi de Tanrı'ya itaatsizlik ettikleri için utanır. İkisi de suçu kendinden uzaklaştırır (3:12-13). Tanrı ikisiyle de doğrudan konuşur ve onlara günahlarının somut sonuçlarını bildirir (3:9-13, 16-19). İkisi de kendi eylemlerinden sorumludur. Demek ki Yaratılış 2-3, erkeklere kadınlar üzerinde yetki veren bir "yaratılış düzeni"ni[14] değil, cinsiyetlerin eşitliğini sunar.

Erkeğin kadın üzerindeki egemenliği Tanrı'nın ilk planında öngörülmemiştir. Erkek egemenliğinden ilk kez Yaratılış 3:16'da söz edilir ve orada doğrudan düşüşün sonucu olarak nitelenir: "O sana egemen olacak." Erkek hiyerarşisinin önde gelen savunucuları bile bunun "olması gerekenin bir buyruğu olmadığını" kabul ederler.[15] Düşüşün her öbür sonucu gibi bu da kötüye doğru bir değişimdir. Bunu, erkeğin yaratılıştan beri baş olduğu kuramlarıyla bağdaştırmak için hiyerarşi savunucuları şunu ileri sürerler: Yaratılış 3:16'da söz konusu olan, genel olarak erkeğin kadınlar üzerindeki egemenliği değil, *sevgisiz* bir egemenliğin başlatılmasıdır.[16] Ama metin yalnızca sevgisiz erkek egemenliğinin düşüşün bir sonucu olduğunu söylemez; erkek egemenliğinin kendisinin düşüşün bir sonucu olduğunu söyler. Yaratılış 3:16'da "egemen olmak" için açık ara en sık kullanılan sözcük bulunur. Bu sözcük kendiliğinden kötü bir egemenliği düşündürmez. Sözcük Tanrı'nın egemenliği için bile kullanılır; bu da kesinlikle kötü bir egemenlik değildir! Kutsal Kitap İbranicesinin iki büyük sözlüğü bu sözcüğün Eski Antlaşma'daki her geçişini çözümler ve onun için olumsuz bir anlam vermez.[17] Bu sözcük kötü bir egemenlik ima etmez, yalnızca "egemenlik" anlamına gelir. Erkeğin kadın üzerindeki egemenliği kendisi düşüşün bir sonucu olduğuna göre, erkek düşüşten önce kadına egemen olmuş olamaz. En iyi koşullarda bile erkeğin kadın üzerindeki egemenliğinin pratik bir sonucu vardır: Tanrı'nın yaratılışta kadına erkekle eşit düzeyde verdiği yetki elinden alınır. Bundan başka birçok erkek, düşmüş doğaları yüzünden yetki konumlarını kadınlara kötü davranmak için kullanmıştır. Tanrı'nın yılanın başını ezeceğini vaat ettiği kadının soyu olan Mesih (Yaratılış 3:15) düşüşü yenmiştir.

Bu nedenle düşüşün trajik sonuçlarını desteklememeli, onlara karşı durmalıyız. Erkeğin kadın üzerindeki egemenliği de bunlara dahildir.

3.1.2 Eski Antlaşma'nın geri kalanında kadınlar

Eski Antlaşma, aralarında eşlerin ve annelerin de bulunduğu, erkeklere önderlik eden birçok kadını över. Tanrı'nın bereketiyle önderlik eden kadınları gösterir. Hiçbir yerde cinsiyetlerinin onları buna uygunsuz kıldığını ima etmez. Kadın peygamber Miryam, İsrail'e önderlik etmek üzere Tanrı tarafından gönderilir (Mika 6:4; krş. Mısır'dan Çıkış 15:20-21). Debora, "RAB'bin çıkardığı" ve "İsrail'i düşmanlarının elinden kurtaran" hâkimlerdendir (Hâkimler 2:16, 18; 4:10, 14, 24; 5:1-31); bir kadın

peygamber ve bütün İsrail'in en yüksek önderidir (4:4-5). Bir eş ve anne (5:7) olan Debora, İsrail'in askeri komutanı Barak'a "Git!" diye buyurma yetkisine sahipti (4:6, 14) ve Barak gitti. Ortak yetkiyle iyi bir iş birliği yaptılar: Barak askeri komutan, Debora başkomutan olarak. Kraliçe Ester, Haman'ın evinin ve Yahudilerin 75 000 düşmanının yok edilmesini sağlayacak kadar etkiye sahipti (Ester 7:1-10; 9:1-32). Mordekay'la birlikte "bütün yetkisiyle yazdı … Ester'in buyruğu bu kuralları onayladı" (9:29-32). Kutsal Kitap Saba Kraliçesi'ni (1 Krallar 10:1-13; 2 Tarihler 9:1-12) ve Kildan kraliçesini (Daniel 5:10-12) över. "Kraliçe" için kullanılan İbranice sözcük, dişil bir eki olan "kral" sözcüğünden başka bir şey değildir. Kutsal Kitap'ta "kral" kökünden gelen bir unvana sahip kişilerden yalnızca üçü sadece övülür ve hiç eleştirilmez: bu üç kadın. Yahuda krallarına ilişkin kayıtlarda kraliçe anneler, yani kralların anneleri, her zaman anılır ya da adlarıyla belirtilir (krş. Yeremya 13:18; 29:2; 2 Krallar 24:15). Bunlar arasında tahtta oturan Bat-Şeva (1 Krallar 2:17-19), Maaka (1 Krallar 15:2, 10, 13) ve Nehuşta (2 Krallar 24:8) vardır.

Kaybolduğu sanılan Yasa Kitabı bulunduğunda, kâhinler bu konuda kadın peygamber Hulda'ya danıştılar ve onun ruhsal önderliğine boyun eğdiler. İsrail'in önderleri – kral, ihtiyarlar, peygamberler ve halk da dahil – onun sözünü Tanrı'dan gelen bir vahiy olarak kabul ettiler (2 Krallar 22:14–23:3; 2 Tarihler 34:22-32). İsrail'in erkek önderliği, bir kadının söylediği Tanrı sözüne itaat etti. Bu, büyük olasılıkla İsrail tarihindeki en büyük uyanışı başlattı (2 Krallar 22:14–23:25; 2 Tarihler 34:29–35:19).

Eski Antlaşma'nın tek bir metni bile Tanrı'nın kadınlara erkekler üzerinde böyle siyasal ya da dinsel bir yetkiye yalnızca özel koşullar yüzünden izin verdiğini söylemez. Bu durumlar hiçbir yerde Kutsal Kitap'taki bir ilkenin istisnaları olarak da tanımlanmaz. Gerçi İsrail'in iki kadın yöneticisi kötüydü: Atalya (2 Krallar 11:1-3; 2 Tarihler 22:10-12) ve İzebel (1 Krallar 18:4). Ama İsrail krallarının çoğu da öyleydi. Kutsal Yazılar ne onları ne de İsrail'in başka bir kadın önderini, erkekler üzerinde yetkinin bir kadına yakışmadığı gerekçesiyle eleştirir. Bunun yerine Eski Antlaşma, dinsel ve siyasal önderlik konumlarındaki kadınları olağan bir şey olarak sunar.

Eski Antlaşma'da kadınların hiçbir zaman üstlenmediği tek bir önemli toplumsal ya da dinsel önderlik konumu vardı: kâhinlik görevi. Nedeni ortadadır: Bazı putperest tapınmalarda kadın kâhinler fahişelikle ya da tapınmaya bağlı cinsel törenlerle ilişkiliydi. Yasa'nın Tekrarı 23:17 bunu yasaklar. Tanrı kendi halkına, çevredeki ulusların ahlaksız törelerini izliyormuş gibi bir görüntü vermesini bile tekrar tekrar yasaklamıştır.[18] Kadın kâhinler tam da bu görüntüyü verirdi. Ama Eski Antlaşma'nın ideali, bütün İsrail halkının "bir kâhinler krallığı ve kutsal bir ulus" olmasıydı (Mısır'dan Çıkış 19:6). Yeşaya 61:6, Tanrı'nın bütün halkının kâhin olacağı bir zamanı önceden bildirir: "Siz RAB'bin kâhinleri diye anılacaksınız, size Tanrımız'ın hizmetkârları denecek." Tanrı bütün halkının kâhinliğini Yeni Antlaşma kilisesinde gerçekleştirmiştir (1 Petrus 2:9).

Eski Antlaşma peygamberleri, Tanrı'nın kadınlar için daha büyük bir peygamberlik rolü tasarladığını duyurdular. Musa şöyle yazdı: "Keşke RAB'bin bütün halkı peygamber olsa da RAB Ruhu'nu onların üzerine koysa!" (Çölde Sayım 11:29). Yoel Tanrı'nın amacını duyurdu: "Ruhumu bütün insanların üzerine dökeceğim. Oğullarınız ve kızlarınız peygamberlik edecek … O günlerde kölelerimin, erkeklerin ve kadınların üzerine de Ruhumu dökeceğim" (Yoel 2:28-29); bu vaat Pentikost Günü'nde gerçekleşti (Elçilerin İşleri 2:14-21).

Tanrı kadınları peygamberlik görevlerinin en büyüğü için bile kullandı: Onlar aracılığıyla esinlenmiş Kutsal Yazı'nın önemli bölümlerini söyledi. Bunlar arasında Miryam'ın (Mısır'dan Çıkış 15:21) ve Debora'nın (Hâkimler 5:2-31) ezgileri ve Hanna'nın duası (1 Samuel 2:1-10) vardır. Yeni Antlaşma'da da Tanrı kadınlar aracılığıyla bu biçimde konuştu: Elizabet'in ezgisinde (Luka 1:25, 42-45) ve Kutsal Yazılar'ın ilk Hristiyan yorumu olan Meryem'in Magnificat'ında (Luka 1:46-55). Demek ki Tanrı kadınları

erkeklere önderlik etmekten hiç de dışlamadı. Tam tersine: Kadınları hem dünyasal hem de ruhsal önderlik görevlerine çağırdı.

3.2 İsa ve kadınlar

İsa bütün sözleri ve eylemleriyle bize bir örnek verdi: Kadınlara erkeklerle eşit olarak davrandı, onları hiçbir zaman ast ya da rolleri kısıtlanmış kişiler olarak görmedi (Matta 12:49-50; 15:38; 25:31-46; Markos 3:34-35; Luka 8:21; 11:27-28). Kadınlara eşit haklara sahip kişiler olarak davranması, zamanının hukuksal, toplumsal ve dinsel geleneklerine aykırıydı. Kadınların haklarının kısıtlı olduğu hukuksal konularda, örneğin zina ve boşanmada, erkeklere ve kadınlara eşit davrandı. Kadınları erkeklerden daha az akıllı ve daha az ahlaklı gören bir toplumda İsa, kadınların zekâsına ve ruhsal yeteneklerine saygı gösterdi. Bunu, ilk önce kadınlara, örneğin Samiriyeli kadına (Yuhanna 4:10-26) ve Marta'ya (Yuhanna 11:25-26) öğrettiği büyük ruhsal gerçekler gösterir.

Kadınların dinsel eğitiminin hoş karşılanmadığı bir kültürde İsa, kadınları öğrencileri olmaya yüreklendirdi. Örneğin Meryem "Rab'bin ayaklarının dibinde oturup onu dinlerken" – bir öğrencinin tutumu ve konumu – İsa onu destekledi: "Meryem iyi olanı seçti, bu ondan alınmayacaktır" (Luka 10:38-42).[19] İsa'nın zamanında öğrencilerin bir rabbinin öğretilerini aktarmak üzere yetiştirildiği ve genellikle kendilerinin de öğretmen oldukları konusunda genel bir görüş birliği vardır. Ama rabbilerin öğrencileri her zaman erkekti. İsa ise hem erkek hem de kadın öğrencilere öğretti. Bu, onun hem kadınları hem de erkekleri imanın öğretmenleri yapma niyetine işaret eder.

Gerçi İsa ilk on iki elçilik çevresi için yalnızca erkekleri seçti. Bunların ilk kilisede çok saygın bir önderlik rolü vardı. İsa bununla kadınları kilise önderliğinden dışlamış mı oldu? Hayır. Erkeklerin elçi olarak seçilmesi tek başına, mantıksal olarak, özgür Yahudilerin elçi olarak seçilmesinin Yahudi olmayanları ya da köleleri kilise önderliğinden dışlamadığı gibi, kadınları da kilise önderliğinden dışlamaz. Zaten ilk kilisenin en etkili iki önderi, İsa'nın kardeşi Yakup (Elçilerin İşleri 15:13; Galatyalılar 1:19)[20] ve Pavlus'tu. İkisi de Onikiler'den değildi, ama yine de elçiydiler – tıpkı bir kadın gibi: Yunya.[21] Onikiler çevresi dışındaki başka elçiler de kilise önderliğinde kilit konumlara sahip olduğuna göre, kilise önderliği için neden tek ölçütümüz Onikiler olsun?

Öyleyse İsa ilk on iki elçi için neden kadınları değil de yalnızca erkekleri seçti? Yeni Antlaşma onun nedenlerini belirtmez. Ama İsa büyük olasılıkla erkekleri iki nedenle seçti: tökezlemeye yol açmamak ve simgesel bir karşılık oluşturmak için. İsa kadınları gece buluşmalarına, özellikle çölde ya da Getsemani Bahçesi gibi yerlerde yanına alsaydı, bu ahlaki kuşku uyandırırdı – yalnızca İsa'ya karşı değil, kilisenin dürüstlüklerine dayanmak zorunda kalacağı Onikiler'e karşı da. Bundan başka, İsa'nın on iki özgür Yahudi erkeği ataması İsrail'in on iki oğluna ya da oymağına karşılık geliyordu ve kilisenin "yeni ya da yenilenmiş İsrail" olarak simgeselliğini güçlendiriyordu. İsa'nın kadın öğrenciler de seçmesi (bkz. yukarıda) ayrıca şunu gösterir: On iki erkek elçiyi seçmekle kadınları kilise önderliğinden dışlamak istemedi.

İsa kadınların erkeklere Müjde'yi duyurmasını da engellemedi. İlk Hristiyan kadın misyoner Samiriyeli bir kadındı: "O kentten birçok Samiriyeli, kadının tanıklığı yüzünden İsa'ya iman etti" (Yuhanna 4:39; krş. 4:28-42). Dirilen Mesih'in yanına gittiği ilk kişi Mecdelli Meryem'di. İsa onu, dirilişinin ve Baba Tanrı'nın yanına yükselecek olmasının müjdesini duyurmakla görevlendirdi (Yuhanna 20:14-18). "Elçi" sözcüğü yalnızca "gönderilen" anlamına geldiğine göre, Mesih'in onu elçilerin elçisi olarak atadığını söylemek yerindedir. Mesih önderliği yeniden tanımladı: alçakgönüllü, hizmet eden bir önderlik olarak

(örneğin Yuhanna 13:3-17). Mesih için hizmette böyle bir önderlik, kadınlar için de en az erkekler için olduğu kadar uygundur.

3.3 Pavlus ve kadınlar: Eşitliğin savunucusu

Pavlus kadın ile erkeğin eşitliğini üç şekilde onaylar: Kadınları, erkeklerle omuz omuza hizmet eden iş arkadaşları olarak anar. Kadın ile erkeğin eşitliğinin sonucu olarak çıktığı pek çok teolojik gerçeği savunur. Ve onların eşitliğini açıkça vurgular.

3.3.1 Pavlus'un hizmetteki kadınları onaylaması

Romalılar 16:1-16'da Pavlus pek çok kişiyi adıyla selamlar. Bunlardan onunu Hristiyan hizmetinde iş arkadaşı olarak niteler. Bu on kişiden yedisi kadındır: "Kenhereya kilisesinin diyakozu" (16:1) ve "ben de dahil birçoklarının önderi[22]" (16:2) olan Fibi; "elçiler arasında seçkin" olan Yunya (16:7)[23]; "Mesih İsa'da iş arkadaşım" olan Priska (16:3; krş. Filipililer 4:3); ve "Rab'de gayretle" çalışan Meryem, Trifena, Trifosa ve Persis (16:6, 12). 1 Korintliler 16:16'da Pavlus imanlıları "her iş arkadaşına boyun eğmeye" çağırır. 1 Selanikliler 5:12'de "aranızda emek verenler", "Rab'de size önderlik eden ve sizi uyaranlar" olarak tanımlanır. Pavlus'un bu kadınları yalnızca imanlılar olarak değil, hizmetteki önderler olarak saydığı ne kadar vurgulansa azdır. Pavlus bu bölümde pek çok imanlıyı selamlar, ama yalnızca on kişiyi hizmette önder olarak niteler ve bunların yedisi kadındır. Üç erkek Akvila, Andronikos ve Urbanus'tur. İlk ikisi eşleriyle birlikte anılır; bu da ortak yetkilerini vurgular. ***Pavlus'un, halka açık bir topluluğun önderleri arasında bu kadar yüksek oranda kadın anması, antik Yunan edebiyatının bütün tarihinde eşsizdir. Bu, ilk kilisede kadınların o dönemin kültürü için olağanüstü ölçüde önderlik ettiğine işaret eder.***

3.3.2 Pavlus'un teolojisinden kadın ile erkeğin eşitliği çıkar

Pavlus, erkeklerin ve kadınların eşit şekilde "Tanrı'nın suretinde yaratıldığını" ve "Mesih'te" olduğunu onaylar. Yeryüzü üzerindeki egemenlik onlara verilmiştir; ikisi de yaratılış görevini ve Tanrı'nın bereketini almıştır. Teolojisinin pek çok ilkesi onların eşitliğini zorunlu olarak içerir: hizmet eden önderlik, kilisede ve evlilikte "karşılıklı boyun eğme", Mesih'in bedeninin birliği, bütün imanlıların kâhinliği, Ruh'un armağanlarının herkese verilmesi, Mesih'teki özgürlük, şimdiden başlamış olan son çağ, yeni yaratılış ve Mesih'te "erkek ile kadın arasında fark olmadığı" sözü.[24]

3.3.3 Pavlus'un kadın ile erkeğin eşitliğini açıkça onaylaması

Pavlus iki yerde (Galatyalılar 3:28 ve 1 Korintliler 11:11) kadınların ve erkeklerin kilise yaşamında eşit haklara sahip olduğunu açıkça savunur.

Galatyalılar 2:11–3:28'de şunu vurgular: Kilisede bir toplumsal grup – kadınlar grubu da dahil – eşit olmayan bir muameleye maruz kalırsa, bu Müjde'ye aykırıdır. Aralarında açıkça elçi Petrus'un da bulunduğu Yahudi Hristiyanları suçlar. Onlar Yahudi olmayan Hristiyanlara eşit olarak davranmamış, hatta onlarla birlikte yemek yemeyi bile reddetmişlerdi. Pavlus şöyle akıl yürütür: Hristiyanlar kurtarılmış kişiler olarak kimliklerini yalnızca Mesih'te bulurlar. Bu nedenle kilisede rütbeyi ya da ayrıcalıkları kökene, servete ya da cinsiyete göre dağıtmak Müjde'ye aykırıdır: "Yahudi ile Grek arasında fark yoktur, köle ile özgür arasında fark yoktur, erkek ile kadın arasında fark yoktur; çünkü hepiniz Mesih İsa'da birsiniz." Bunların hepsi toplumsal kategorilerdir ve "Mesih İsa'da" ifadesi kiliseyi kasteder. Bu yüzden Galatyalılar 3:28 en açık biçimde kilisedeki toplumsal ilişkilerle ilgilidir. Petrus'un kendisi de daha sonra imanlılara böyle eşitsiz davranmaktan pişman olup düşüncesini değiştirmenin örneği oldu:

2 Petrus 3:15-16'da "sevgili kardeşimiz Pavlus"tan söz eder ve "bütün mektuplarındaki" bilgeliği "Kutsal Yazı" olarak onaylar.

Bazıları bu bölümün yalnızca kimin kurtulabileceğiyle ilgili olduğunu ve kilise yaşamını etkilemediğini söyler. Ama bu kişiler bölümün kurtuluş hakkında söylediklerini yanlış anlar; tarihsel ve kültürel bağlamı ve ifadesinden çıkan sonuçları göz ardı ederler.[25] ***Bu bölüm kurtuluşu kilisedeki toplumsal yaşamla ayrılmaz biçimde birleştirir.*** Pavlus'un bütün yazılarında olduğu gibi, Mesih'teki kurtarılış Mesih'in bedeni olan kilisedeki yaşamdan ayrılamaz. Kültürel bağlam da önemlidir: Galatyalılar 3:28, günlük bir Yahudi duasının aktardığı düşünceleri reddeder. Bu duada dua eden kişi, Yahudi olmayan, köle ya da kadın olarak doğmadığı için Tanrı'ya şükrederdi. Çünkü bu grupların Yasa'yı inceleme ayrıcalığı yoktu. Pavlus bu ayrımları reddettiğine göre, bundan tersi çıkar: Bütün bu gruplar kilisenin pratik yaşamında eşit konumdadır – çünkü hepsi Mesih'te birdir.

Galatyalılar 3:28'e yakın bir paralel 1 Korintliler 11:11'dir: "Bununla birlikte Rab'de ne kadın erkekten ayrıdır[26] ne de erkek kadından." Pavlus bunu, şunu onayladığı bir bağlamda söyler: Kadınlar da erkekler gibi kilisenin halka açık toplantılarındaki en önemli etkinliklere önderlik edebilir – duaya (ibadetin dikey boyutu) ve peygamberliğe (ibadetin yatay boyutu). Tek koşul, bunu yaparken ne evliliği ne de Hristiyan ahlakını sorgulatmamalarıdır.[27] Dolayısıyla erkeklerin ve kadınların "Rab'de" ayrı olmadığı sözü, en azından kilisedeki bu önderlik etkinlikleri için geçerlidir. Ayetin ilk sözcüğü olan "bununla birlikte", Grekçede ardından gelen cümlenin metnin en önemli noktası olduğuna işaret eder. Pavlus erkekler ve kadınlar için farklı saç biçimleri ister (11:14-15); böylece saç biçimleri ahlaksızlık işareti olarak anlaşılmasın. Ama halka açık ibadetle ilgili en önemli noktası başkadır: Mesih'te cinsiyete göre her türlü ayrımı kesinlikle reddeder. Bu nedenle hem erkeklerin hem de kadınların dua ve peygamberlik yoluyla ibadete önderlik etmesini memnuniyetle karşılar.

3.3.4 Pavlus'un koca ile karının eşitliğini onaylaması

Evlilik üzerine en ayrıntılı incelemesi olan 1 Korintliler 7'de Pavlus, on iki ayrı konuda koca ve karı için tamamen aynı koşulları, olanakları, hakları ve görevleri belirtir. Bu noktaların her birinde erkeklere ve kadınlara eşit haklara sahip kişiler olarak seslenir. Pavlus bu eşitliği vurgulamak için tekrar tekrar simetrik olarak dengelenmiş ifadeler kullanır. Aşağıdaki on iki konu bunu açıkça gösterir: Pavlus, koca ile karının birbirine ait olduğunu vurgular (a. 2). Karşılıklı evlilik hakları (a. 3), birbirlerinin bedeni üzerinde karşılıklı yetkileri (a. 4) ve karşılıklı cinsel görevleri vardır (a. 5). İkisi de ayrılmamaya ya da boşanmamaya çağrılır (a. 10-13). İkisi de birbirini ve çocuklarını kutsal kılar (a. 14). Öbürü kendisini terk ederse ikisi de özgürdür (a. 15). İkisinin de öbürü üzerinde olası kurtarıcı bir etkisi vardır (a. 16). İkisi de evlenmekte özgürdür (a. 28). İkisi de bekâr olarak Mesih'e odaklanabilir (a. 32 ve 34b) ya da evli olarak öbürünü hoşnut etmeye odaklanabilir (a. 33-34a ve 34c). Pavlus hatta şunu yazar: "Koca kendi bedeni üzerinde yetkili değildir, karısı yetkilidir" (7:4). Richard Hays bunun ne kadar devrimci olduğunu yerinde bir şekilde belirtir: "Pavlus, daha önceki bütün kalıpları yıkan bir evlilik görüşü sunar: eşlerin karşılıklı boyun eğme içinde birbirine bağlı olduğu bir ilişki."[28]

Efesliler 5:21-22'de de durum benzerdir: Kadının boyun eğmesi açıkça karşılıklı boyun eğmenin bir parçasıdır. İkisi de birbirine gönüllü olarak ve sevgiyle boyun eğer.[29] Pavlus hem karıları hem de kocaları birbirine öncelik tanımaya ve birbirine özen göstermeye çağırır. Mesih bütün imanlılar için, hem karılar hem de kocalar için örnektir (5:2). Pavlus'un Mesih'e "baş" derken ne kastettiğini 23. ayet gösterir: "Baş"ı vurgulu biçimde "Kurtarıcı" ile eşitler – "Mesih kilisenin başıdır, bedenin Kurtarıcısı'dır."

Mesih “Kurtarıcı” olarak ne yapar? Pavlus açıklar: Mesih kilise için “kendini feda eder” (5:25) ve onu “besleyip kollar” (5:29). Bu şunu gösterir: Pavlus “baş” sözcüğünü Grekçedeki yaygın “kaynak” anlamında kullanır. Burada Mesih’in kilise için sevginin ve bakımın kaynağı olduğunu kasteder.[30] Pavlus, karılarının “başı” olan kocaları, “baş” olarak Mesih’in örneğini izlemeye çağırır: Karılarını sevmeli, onların ihtiyaçlarını karşılamalı ve onlara değer vermelidirler (5:25-29). Kadının boyun eğmesinin nedeni, bu değer veren, besleyen sevgidir – bir yetki hiyerarşisi değil (5:23).

Kutsal Kitap kadınların evde önderlik etmesini destekler. Pavlus kocalara ve karılara çocuklarıyla ilgili olarak eşit davranır (Efesliler 6:1-2; Koloseliler 3:20) ve karıları “evlerini yönetmeye” çağırır (sözcüğü sözcüğüne: “evin hanımı olmaya”, Grekçe *oikodespoteo*, 1 Timoteos 5:14). Bu evde önderlik değilse nedir?

3.4 Pavlus ve kadınlar: Ataerkilliğin savunucusu mu?

Pavlus cinsiyetlerin eşitliğini pek çok kez onaylamasına rağmen, onun kilisede erkeklerin egemenliğini savunduğu düşüncesi inatla sürüp gider. Neden acaba? Her şeyden önce birkaç ayetin yaygın yorumları yüzünden: 1 Timoteos 2:12 (“Kadının öğretmesine, erkeğe egemen olmasına izin vermiyorum”); 1 Timoteos 3 ve Titus 1 (yalnızca erkek gözetmenler şart koşulur); ve 1 Korintliler 14:34-35 (“Kadınlar kiliselerde sessiz kalsın”). Aşağıdaki inceleme bu ayetlerin yaygın yorumlarındaki hataları açığa çıkarır ve Pavlus’un cinsiyetlerin eşitliğinin tutarlı bir savunucusu olduğunu gösterir.

3.4.1 1 Timoteos 2:12

1 Timoteos 2:12 kadınların öğretmesini ya da erkekler üzerinde yetki kullanmasını yasaklar mı? Hayır, aslında yasaklamaz. Pavlus 1 Timoteos 2:11-12’de şöyle yazar: “Kadınlar tam bir boyun eğme içinde öğrensin. Bir kadının öğretmesine ve [bununla bağlantılı olarak] bir erkek üzerinde yetki taslamasına izin vermiyorum.”[31] Dilbilgisi açısından yasak o zamanki duruma ilişkindir. Metinde yasağın genel olarak geçerli olacağını söyleyen hiçbir şey yoktur. “İzin vermiyorum” ifadesindeki fiil, evrensel bir yasaktan çok o anda geçerli olan bir yasağı destekler – özellikle bu dilbilgisel biçimde: birinci tekil şahıs, şimdiki zaman, haber kipi.

BDAG sözlüğü[32] (s. 150) anahtar fiilin anlamını “bağımsız bir yetki konumunu kendine mal etmek” olarak belirler. New International Version’da (2011 revizyonu) doğru olarak “***yetki taslamak***” diye çevrilir. Bu fiilin “yetki taslamak” anlamında belgelendiği her yerde söz konusu olan, her zaman yetkinin izinsiz olarak sahiplenilmesidir. Bu ayette Yeni Antlaşma’nın “yetki kullanmak” için standart sözcüğü kullanılmaz. Hiyerarşi savunucularının en önemli kitabı bile, bu anahtar sözcüğü incelerken Pavlus’un dönemi için olası anlam olarak ne “yetki kullanmak” ne de “yetkiye sahip olmak” anlamını verir – ama “yetki taslamak” anlamını verir.[33] Dolayısıyla Pavlus kadınlara erkekler üzerinde yetki kullanmayı yasaklamaz. Daha çok, kadınların bir erkek üzerinde izinsiz olarak yetki taslamasını yasaklar. Bunun nedeni Efes’teki sapkın öğretilerin yol açtığı süregiden bunalımdır.

Demek ki Pavlus iki şeyi – kadınların öğretmesini ve erkekler üzerinde yetki taslamasını – yasaklamaz. Yalnızca bir şeyi yasaklar: kadınların erkeklere öğretme yetkisini kendilerine mal etmesini. Bu ayette Grekçe *oude* “öğretmek” ve “yetki taslamak” öğelerini tek bir düşünceyi ifade etmek için birleştirir. Bu, Pavlus’un bu bağlacı kullanış biçimine özgüdür.[34] Peki Pavlus burada kadınların erkeklere öğretme yetkisini kendilerine mal etmesini neden yasaklar? İki neden gösterir.

Birincisi: Kadınlar kilise tarafından yetkilendirilmeden erkeklere öğretme yetkisini kendilerine mal ettiklerinde, bu erkeklere karşı saygısızlıktı. Oysa onlara saygı göstermeleri gerekiyordu, çünkü erkek

kadının çıktığı kaynaktır (2:13; krş. 1 Korintliler 11:8, 11-12).

İkincisi, bazı kadınlar sahte öğretmenler tarafından aldatılmış, öyle ki Şeytan'ın ardından gitmişlerdi (2:14; krş. 5:13-15). Pavlus daha önce sapkın öğretmenlerin izinsiz olarak öğretmesini yasaklamıştı (1:3). Burada da benzer şekilde kadınları sınırlar. Onlar, ***Pavlus'un sapkın öğretmenlerin aldattığını söylediği tek gruptur.***

1 Timoteos 2:12'de Pavlus, Efes'teki Priskila gibi kadınların (2 Timoteos 4:19'a göre Priskila Efes'teydi) usulüne uygun olarak verilmiş ya da tanınmış bir yetkiyi üstlenmesini ***yasaklamaz***. Ne de olsa Elçilerin İşleri, onun Apollos'a "Tanrı yolunu daha doğru bir şekilde" açıkladığını takdirle anar (Elçilerin İşleri 18:26). Luka ve Pavlus, Grek geleneğine uygun olarak çifti önce kocanın adıyla tanıtır: Akvila ve Priskila (Elçilerin İşleri 18:2; 1 Korintliler 16:19). Ama onların etkin hizmetini anlatan her bölümde – Grek geleneğine aykırı olarak – önce Priskila'yı anarlar (Elçilerin İşleri 18:18, 26; Romalılar 16:3). Bu, onun ortak hizmetlerinde önemli, hatta belki de baskın bir rol oynadığını neredeyse kesin kılar. Bu nedenle Pavlus'un iş arkadaşlarına ilişkin en uzun iki listesinde (2 Timoteos 4:19-21 ve Romalılar 16:1-16) ilk olarak Priska'yı selamlaması şaşırtıcı değildir. Onu, her zaman kullandığı, adının daha saygılı biçimiyle anar. Fibi için de durum benzerdir. Fibi, Pavlus'un temsilcisi olarak Romalılar mektubunu götürdü (Romalılar 16:1-2). Bu yüzden Romalı Hristiyanların bu mektupla ilgili sorularını da doğal olarak o yanıtladı. Böylece mektubun ilk yorumcusu oldu ve bunu yaparken yetişkin erkeklere de öğretti. ***Bütün bunlar şunu gösterir: 1 Timoteos 2:12, Priskila ve Fibi gibi tanınmış bir yetkiye sahip kadınların erkeklere öğretmesini hiçbir şekilde yasaklayamaz. Bu ayet yalnızca tanınmış bir yetkisi olmayan kadınların bir erkeğe öğretme yetkisini kendilerine mal etmesini yasaklar.***

3.4.2 Gözetmenlerde aranan nitelikler: 1 Timoteos 3 ve Titus 1

Pavlus bütün gözetmenlerin erkek olmasını şart koşar mı? Tam tersine: Pavlus her imanlıyı gözetmen olmayı istemeye teşvik eder: "Bu söz güvenilirdir: Gözetmen olmak isteyen herkes iyi bir görevi istemiş olur" (1 Timoteos 3:1). ***Grekçede "herkes" cinsiyet bakımından yansız bir sözcüktür. Yani kapı kadınlara da erkekler kadar açıktır.*** Pavlus kadınları, kendilerine yasak olan bir görevi istemeye teşvik eder miydi? Pavlus "herkes"in baştan sona özne olarak kaldığını açıkça gösterir: 5. ayette "herkes"i tekrarlar ve Titus 1:6'daki gözetmenlerde aranan niteliklerin paralel listesinde de özne "herkes"tir. ***Çoğu çevirinin yansıttığının aksine, 1 Timoteos 3:1-13 ve Titus 1:5-9'da kilise önderlerinde aranan niteliklerin Grekçe metninde tek bir eril zamir bile yoktur.***

Peki gözetmenlerin 1 Timoteos 3:2, 12 ve Titus 1:6'ya göre "tek karılı bir koca" olması gerektiği ne olacak? Grekçede sözcüğü sözcüğüne "bir kadının erkeği" denir. Bu metinde yalnızca "erkek" değil, "bir kadının erkeği" denir. Bütün ifade bir deyim olarak anlaşılmalıdır. Bazıları tek bir sözcüğü, "erkek" sözcüğünü ayırıp keyfi olarak bağlamından koparmakta direnir. Bundan yeni bir koşul çıkarırlar: Her gözetmen bir "erkek" olmalıymış. Bu, "kaza yerinden kaçmak" suç olduğu için "kaçmak"ın da suç olması gerektiğini iddia etmek kadar saçmadır. Hiyerarşi savunucuları da dahil olmak üzere bilim insanlarının çoğu "bir kadının erkeği" ifadesini, çok eşlilerin ya da cinsel bakımdan sadakatsiz erkeklerin gözetmenlik görevinden dışlandığı şeklinde anlar.[35]

Yine de bazıları bu ayetin buna ek olarak kadınları da dışladığında ısrar eder. Ama bu deyime çifte bir anlam yüklenemez: bir yandan çok eşlilerin dışlanması, öte yandan gözetmenlerin erkek olması gerektiği yönündeki genel bir koşul. Bu haklı gösterilemez. Aynı mantıkla Pavlus'un gözetmenlerde aradığı, birden çok sözcükten oluşan diğer niteliklerin çoğu da saçma hale gelirdi. Bütün gözetmenlerin köleleri olan "kendi ev halkı" ve "iman edecek" ve "tam bir ağırbaşlılıkla" söz dinleyecek yaşta birden

çok “çocuğu” mu olmalıdır? ***1 Timoteos 3:11'de kadın diyakozlarda aranan nitelikler belirtildiğine göre, 3:12'de diyakozlarda aranan nitelikler arasındaki aynı “bir kadının erkeği” ifadesi kadınları dışlayamaz.*** Bu nedenle “bir kadının erkeği” ifadesine gözetmenlerin erkek olması gerektiği koşulunu yüklemek keyfidir ve haklı gösterilemez.[36]

Grekçede, erkeklerden ve kadınlardan oluşan bir grup kastedildiğinde dilbilgisel olarak eril biçimler kullanmak düpedüz olağandır.[37] Ataerkilliği savunan seçkin bir pastör ve profesör şunu belirtir: Kutsal Kitap'ın bütününde erkeklere yöneltilen yasaklar kural olarak kadınlar için de geçerlidir. Şöyle açıklar: “Genel olarak kabul edildiği gibi, … eril bir anlatım kullanan normlar, aksini gösteren bir şey olmadıkça, genellikle her iki cinsi de kapsayacak şekilde yorumlanmalıdır.”[38] İsa'nın Markos 10:12'de Yasa'nın Tekrarı 24'ü yorumlayışı bunu doğrular. “Bir kadının erkeği” ifadesinde dile gelen tek eşlilik ilkesi, erkekler ve kadınlar için eşit şekilde geçerlidir; tıpkı “komşunun karısına göz dikmeyeceksin” (Mısır'dan Çıkış 20:17) buyruğunun, komşusunun eşine göz diken bir erkek ya da kadın için eşit şekilde geçerli olması gibi. Bu nedenle “bir kadının erkeği” ifadesinin en doğru ve en harfi çevirisi “***tek eşli***”dir. Bu çeviri, Grekçede eril biçimlerin genellikle her iki cinsi de kapsadığını en iyi şekilde yansıtır. Ve 12. ayetteki bu deyimin doğal anlamını karşılar.

3.4.3 1 Korintliler 14:34-35

Demek ki 1 Timoteos 2 bütün kadınlara öğretmeyi ya da erkekler üzerinde yetki kullanmayı yasaklamaz; 1 Timoteos 3 ve Titus 1 de kadınların ihtiyar olmasını yasaklamaz. Ama 1 Korintliler 14:34-35 kadınlara kilisede sessiz kalmalarını buyurur mu? Evet. Aslında bu, bütün Kutsal Kitap'ta kadınların susmasını buyuran tek buyruktur. Bu ayetlerin açık ifadesi üç kez tekrarlanır – olabilecek en büyük vurguyla: “Kadınlar kiliselerde sessiz kalsın, çünkü konuşmalarına izin yoktur ... kadının kilisede konuşması ayıptır.” 35. ayet saygın bir kadına, bir eşe, bir kadının kilisede konuşabileceği en meşru biçimi bile yasaklar: bir şey öğrenmek istediği için soru sormayı. Böylece açıktır: Yasak, kilisenin halka açık toplantılarında bütün kadınların her türlü konuşması için geçerlidir. Yalnızca sınırlı bir kısıtlama değildir. Bu, Yahudiler, Grekler ve Romalılar arasında yaygın olan antik dünyanın genel görüşüne uygundu.[39] Ama Pavlus bu buyruğu verdiyse, nasıl cinsiyetlerin eşitliğinin tutarlı bir savunucusu olabilir? Bu, Pavlus'u – ve Kutsal Kitap'ın kendisini – tutarsız ya da çelişkili kılmaz mı?

Bu ayetler yüzyıllardır, daha ilk kilise babalarından beri bilim insanlarını şaşırtmaktadır. Çünkü aynı bölümde “herkesin” öğretebileceğini ve peygamberlik edebileceğini söyleyen ifadelerle açıkça çelişirler (a. 5, 24, 26, 31, krş. 39). Pavlus'un kadınların peygamberlik ettiğini onayladığı 11:5-6 ile de çelişirler – Pavlus'un başka yerlerde de cinsiyetlerin eşitliğini savunduğundan hiç söz etmeyelim. Bunlar ayrıca “Yasa” sözcüğünün kullanımı (14:34) bir istisna olduğu için de şaşırtıcıdır. Pavlus başka her yerde “Yasa”ya başvurduğunda Eski Antlaşma'dan alıntı yapar – ama burada yapmaz. ***34. ayetin iddia ettiğinin aksine, Eski Antlaşma Yasası kadınlara ibadet toplantılarında boyun eğmelerini, hele sessiz kalmalarını hiçbir yerde buyurmaz. Tam tersine: Birçok kez kadınları Tanrı'nın sözünü herkesin önünde duyurmaya teşvik eder.*** Örneğin Mezmur 68:11'de (İbranice metnin numaralandırmasında 68:12) şöyle denir: “Rab sözü bildirdi; onu duyuran kadınlar büyük bir kalabalıktır.” 1 Korintliler 14:34-35, Kutsal Kitap'ın hem yakın bağlamındaki hem de başka yerlerdeki öğretisiyle çeliştiği için, kadınların kilisede konuşmasına yönelik bu sınırsız yasak okurların kafasını neredeyse iki bin yıldır karıştırmaktadır.

Pek çok bilim insanı 1 Korintliler 14:34-35'i Pavlus'un bir buyruğu olarak görür. Pavlus'u (ve Kutsal Kitap'ı) çelişkiden kurtarmak için, üç kez dile getirilen sessizlik talebini sınırlamaya yönelik pek çok yorum önermişlerdir. Bunların her biri metnin açık anlamıyla çelişir. Yasaklanan konuşmayı belirli bir konuşma türüyle sınırlamaya çalışırlar; örneğin peygamberlik sözlerini değerlendirmek, rahatsız edici

gevezelik, dillerle konuşma, öğretme ya da peygamberlik. Bu dar yorumlar, metinde hiçbir sınırlama olmadan geçen “sessiz kalmak” ve “konuşmak” sözcüklerinin geniş anlamına uymaz. 35. ayette verilen yasak konuşma örneğine de uymaz: bir şey öğrenmek istedikleri için soru soran eşler. 35. ayetin açıkça yasakladığı tam da bu konuşma türüne dar yorumlar izin verir! Dolayısıyla “konuşmak” sözcüğünün anlamı, peygamberlik sözlerini değerlendirmek, rahatsız edici gevezelik, dillerle konuşma, öğretme ya da peygamberlik gibi şeylerle sınırlanamaz. ***Bundan başka, yasaklanan konuşmayı sınırlamaya yönelik her girişim, bu bölümdeki üç kez dile getirilen (ve böylece olabilecek en güçlü) sınırsız sessizlik talebiyle çelişir.***

Demek ki yasaklanan konuşmayı sınırlamaya yönelik bütün girişimler başarısız olur. Öyleyse 34-35. ayetler, Pavlus’un aynı bölümde ve 11. bölümde kadınların peygamberlik edebileceğini birçok kez onaylamasıyla ve başka yerlerde de cinsiyetlerin eşitliğini savunmasıyla nasıl bağdaştırılabilir? En iyi yanıt, bu ayetlerin aslen 33. ayetten sonraki şimdiki yerlerine ait olmadığının keşfedilmesinden çıkar. Bu en eski elyazmalarından anlaşılır. “Batı” metninin bütün Grekçe elyazmalarında 34-35. ayetler 40. ayetten sonra yer alır.[40] Diğer elyazmalarında ise 33. ayetten sonra yer alır. Bir yazıcının bu ayetleri 33. ayetten 40. ayetin arkasına ya da tersine taşıması hiç alışılmadık ve olağandışı bir şey olurdu.

Pavlus’un mektuplarının hiçbir elyazmasında, buna benzer uzunlukta bir bölüm görünür bir neden olmaksızın bu kadar uzağa taşınmamıştır. Buna karşılık şu alışılmış bir şeydi: Bir yazıcı kopyalarken yanlışlıkla bir sözcüğü ya da cümleyi atladığını fark ederse, metni kenar boşluğuna eklerdi. Örneğin Codex Vaticanus’ta Matta Müjdesi’nde metnin eski unsiyal yazıyla kenar boşluğunda durduğu yirmi yer vardır. İkinci bir adım da aynı derecede olağandı: Yeni Antlaşma elyazmasını kopyalayan kişi, kenar boşluğunda bulduğu metni, kendi görüşüne göre en iyi uyduğu yerde ana metnin içine yerleştirirdi. Bugün de düzeltilmiş bir mektubu yeniden daktilo eden bir sekreter, kenar notlarını mektup metnine aynı şekilde aktarır. Nestle-Aland 28 baskısı bu geleneği belgeler: Vaticanus’taki bu yirmi kenar metninden on yedisi, Matta’nın günümüze ulaşmış hemen hemen bütün elyazmalarında ana metinde yer alır. Yazıya geçirme olasılığı denen ölçüt – yani bir kopyacının büyük olasılıkla ne yaptığı sorusu – bu nedenle şunu destekler: Birisi kadınların sessiz kalması gerektiği buyruğunu önce bir elyazmasının kenarına yazdı. Daha sonraki kopyacılar da onu metne ya 33. ayetten sonra ya da 40. ayetten sonra eklediler.[41] Son olarak, sağduyu bile olağan bir şeyin, başka hiçbir örneği olmayan bu kadar olağandışı bir şeyden daha olası olduğunu söyler.

Bir kenar metni söz konusu olduğu için anlamı bağlam tarafından belirlenmez ve amacını anlamak daha zordur. Özellikle bu kenar metninin Pavlus’un onayladığı mı yoksa reddettiği bir şeyi mi dile getirdiğini bilmiyoruz. Bu da onu doğası gereği teolojik ya da pratik akıl yürütmeler için daha zayıf bir temel yapar. ***Belki de bu, Pavlus’un hemen yakın bağlamda “kendini peygamber sanan biri”nden söz ederken (a. 37) aklındaki sahte peygamberlik sözüdür.*** Pavlus’un 14:34-35’i kendi eliyle kenar boşluğuna yazmış olması olası değildir. Çünkü iri el yazısıyla sıradan bir kenar boşluğu bu kadar çok metni almazdı (Galatyalılar 6:11; 2 Selanikliler 3:17). Bununla birlikte kâtibine metni kenar boşluğuna yazmasını söylemiş olabilir. O zamanlar ezici bir kültürel uzlaşı vardı: Kadınlar halk önünde konuşmamalıydı. Bu yüzden 34-35. ayetleri neredeyse herhangi bir okur kenar boşluğuna yazmış olabilir. Böylece Pavlus’un herkesin peygamberlik etmesi gerektiği yönündeki tekrarlanan çağrısının kadınlar için de geçerli olmasını önlemek istemiş olurdu. Bu sözleri kenar boşluğuna kimin, neden ve ne zaman yazdığını ancak tahmin edebiliriz. Bu nedenle onların Pavlus’tan gelip gelmediği – ve eğer ondan geliyorsa, onlara katılıp katılmadığı ya da onları reddedip reddetmediği – kuşkuludur. ***Bu nedenle kadınların kilisede sessiz kalması gerektiğine ilişkin bu buyruk, bağlayıcı bir teolojiyi ya da kilise uygulamasını temellendirmek için kullanılmamalıdır. Gerçekten de Kutsal Kitap çevirileri için en akla yatkın olan,***

bu kenar notunu büyük bir kesinlikle kaynaklandığı yere koymak olurdu: kenar boşluğuna, tercihen bir dipnota.

Bazıları bu ayetlerin kenar boşluğuna konması gerektiğini duyunca korkabilir. Bunun aktarılan metnin güvenilirliğine duyulan güveni sarsabileceğinden çekinirler. Ama bu kaygı yersizdir. 1 Korintliler 14:34-35 eşsiz bir durumdur – Pavlus'un mektuplarında bu kadar büyük bir metin bloğunun farklı elyazmalarında birbirinden bu kadar uzak yerlerde bulunduğu ve bunun için akla yatkın bir açıklamanın olmadığı tek yerdir. Bu nedenle burada bir kenar metnini destekleyen elyazması kanıtları, Kutsal Yazı'nın başka herhangi bir bölümünü de kenar metni olarak sınıflandırmayı haklı çıkarmaz.

Kutsal Yazı'nın yanılmazlığına[42] bağlı kalan bilim insanlarının çoğu, birçok Kutsal Kitap'ta basılı olsalar bile bazı bölümlerin aslen metinde bulunmadığı görüşündedir. Demek ki soru, ayetlerin hiç kenar boşluğuna konmasının gerekip gerekmediği değil, bu özel durumda bunu yapmanın haklı olup olmadığıdır. Hiyerarşi savunucuları bile bazı bölümlerin – daha uzun olanların da – asıl metne ait olmadığını kabul eder. Örneğin zina üstünde yakalanan kadının öyküsü (Yuhanna 7:53–8:11) bunlardandır.[43] Kadınların kilisede sessiz kalması gerektiğine ilişkin buyruk, Yuhanna 7:53–8:11 ile birçok ortak özellik gösterir; bunlar onun da metne ait olmadığına işaret eder.[44] Kadınların susmasına ilişkin bölümün sonradan eklendiği varsayımı için, zina eden kadının öyküsünden bile daha çok açık kanıt vardır.[45] Bütün bu kanıtlar karşısında, J. A. Fitzmyer'e göre ***"günümüz yorumcularının çoğunluğunun" 1 Korintliler 14:34-35'i sonradan yapılmış bir ekleme olarak görmesi pek şaşırtıcı değildir. Bunlara Gordon Fee gibi önde gelen evanjelik metin eleştirmenleri de dahildir***.[46]

Belki de Pavlus kâtibine 34-35. ayetleri kenar boşluğuna yazmasını gerçekten söylemiştir. O zaman bu ayetlerle onun öğretisi arasındaki çelişkiler şunu gösterir: Bunu büyük olasılıkla, 36-37. ayetlerde hemen ardından gelen azarlamalarında aklındaki sahte peygamberlik sözünün içeriğini kayda geçirmek için yaptı: "Tanrı'nın sözü sizden mi çıktı?" ve "Kendini peygamber ya da Ruh'tan esinlenmiş sanan biri varsa, size yazdıklarımın Rab'bin buyruğu olduğunu bilsin." Metni kim ve neden yazmış olursa olsun: 1 Korintliler 14:34-35 kesine yakın bir olasılıkla önce kenar boşluğuna yazılmıştır. Ve büyük olasılıkla Pavlus'tan başka birinin sonradan yaptığı bir eklemedir. Bu nedenle bu ayet, kadınların kilisede konuşmasını yasaklamak için kuşkulu bir temeldir.

3.5 Sonuç

Kutsal Yazı'nın erkeklerin ve kadınların eşitliğine ilişkin ifadeleri ve Tanrı tarafından erkeklerin yanında ya da üzerinde yetki kullanmaya çağrılan kadınlara ilişkin ifadeleri açık ve çok sayıdadır. Bunların hepsini inkâr etmeye çalışan kişi, bir çığa yakalanıp şöyle düşünen birine benzer: "Her kaya parçasından ve her kar topağından teker teker kaçacağım. Hiçbiri bana çarpmayacak." Bütün halinde bir çığdan kaçılamaz. Aynı şekilde Kutsal Yazı'nın bütününün, erkeklerin ve kadınların Tanrı tarafından verilmiş eşit konumu ve yetkisi hakkında söylediklerinden de kaçılamaz. Kutsal Kitap hem erkeklere hem de kadınlara, Ruh'un onlara yol gösterdiği ve Mesih'in buyurduğu gibi, yetkiyi alçakgönüllülükle kullanmayı öğretir. Kilise yaşamında erkeklerin ve kadınların eşitliğine ilişkin Kutsal Kitap kanıtları tartışılmazdır. Bu eşitlik yalnızca yukarıda ele alınan, açıkça kadınlardan söz eden ayetlerde görülmez. Her "birbirinizi"-ayetine ve Kutsal Kitap'taki hemen hemen her buyruğa ve her yüreklendirmeye işlemiştir. Onun ifadeleri ve öyküleri hepimiz için geçerlidir ve Tanrı bizim bunlara göre bütün yüreğimizle ve çekincesiz yaşamamızı ister – cinsiyetlerin rolleri için insanlar tarafından konmuş, Kutsal Kitap öğretisine yabancı bir sınırı aşma korkusu olmadan.

Yazar hakkında

PHILIP B. PAYNE, Cambridge Üniversitesi'nde Yeni Antlaşma alanında doktora (PhD) yapmıştır; Yeni Antlaşma metin eleştirisi ve İsa'nın benzetmeleri üzerine araştırmaları ve *Man and Woman, One in Christ* (Zondervan, 2009) adlı kitabıyla tanınır. Şu yükseköğretim kurumlarında Yeni Antlaşma alanında ders vermiştir: University of Cambridge, Trinity Evangelical Divinity School, Gordon-Conwell Theological Seminary, Bethel Seminary ve Fuller Seminary Northwest.

4 Kitap önerileri

4.1 Almanca kitaplar

Bazı kitaplar (şu anda) yalnızca sahaflarda bulunabilir.

Bielefeld, Frauke. Die Sache mit der Rippe: Die himmlische Idee von den Geschlechtern. Asslar, 2007.

Bushnell, Katharine C. Wach auf Eva! Erkenne die biblische Wahrheit von Gottes ursprünglicher und unveränderter Absicht der vollen Gleichstellung der Frau. Sipariş: christian@rvbeese.de

Cunningham, Loren ve David Joel Hamilton. Warum nicht! Frauen in christlich-kirchlichen Führungspositionen. Altensteig, 2014.

Haubeck, Wilfrid ve Wolfgang Heinrichs (ed.). Pastorinnen: Aspekte zu einem aktuellen Thema. Theologische Impulse. Witten: Bundes-Verlag, 2008.

Krüger, Hartmut. Frauen im Pietismus: Ihr Dienst – ihre Verantwortung – ihr Einfluss. Marburg: Francke, 2005.

Ronsdorf, Hans-Jörg. Frauen, vergebt uns! (Kadınlar, Bizi Bağışlayın!) Was wir Männer wiedergutmachen müssen. Zur Rolle von Frau und Mann. 4. baskı 2023. www.hans-joerg-ronsdorf.de

Schirrmacher, Thomas. Paulus im Kampf gegen den Schleier. Nürnberg: VTR, 2002.

Schmalenbach, Hanna-Maria. Frausein zur Ehre Gottes – im Kontext verschiedener Kulturen. Schwarzenfeld: Neufeld, 2007.

Wunderli, Armin. “Ihm gegenüber”: Gleichberechtigung in der Kirche und was die Bibel dazu (nicht) sagt. KSH.Digital, 2022.

4.2 Almanca makaleler

Jantsch, Torsten. “Die Frau soll Kontrolle über ihren Kopf ausüben (1Kor 11,10). Zum historischen, kulturellen und religiösen Hintergrund von 1Kor 11,2–16”. s. 97–144, *Frauen, Männer, Engel: Perspektiven zu 1Kor 11,2–16* içinde. Ed. Torsten Jantsch. Biblisch-Theologische Studien 152. Neukirchen-Vluyn: Neukirchener Verlag, 2015.

Herter, H. “Effeminatus”. Sütun 620–650, cilt 4 (1959), *Reallexikon für Antike und Christentum: Sachwörterbuch zur Auseinandersetzung des Christentums mit der antiken Welt* içinde. *RAC.* 31 cilt. Stuttgart: Anton Hiersemann, 1950–2021.

4.3 İngilizce kitaplar

Barr, Beth Allison. *The Making of Biblical Womanhood: How the Subjugation of Women Became Gospel Truth*. Grand Rapids, MI: Baker, 2021.

Bartlett, Andrew. *Men and Women in Christ: Fresh Light from the Biblical Texts.* London: Inter-Varsity, 2019.

Bird, Michael F. *Bourgeois Babes, Bossy Wives, and Bobby Haircuts: A Case for Gender Equality in Ministry*. Fresh Perspectives on Women in Ministry. Grand Rapids, MI: Zondervan, 2012.

Clouse, Bonnidell, and Robert G. Clouse, eds. *Women in Ministry: Four Views.* With contributions from Robert D. Culver, Susan Foh, Walter Liefeld & Alvera Mickelsen. Downers Grove, IL: InterVarsity, 1989.

Dale, Felicity. *The Black Swan Effect: A Response to Gender Hierarchy in the Church*. n.p.: Kingdom Heart, 2014.

Epp, Eldon Jay. *Junia: The First Woman Apostle*. Minneapolis, MN: Fortress, 2005.

Fee, Gordon D. *The First Epistle to the Corinthians*. NICNT. Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1987, rev. ed. 2014.

Giles, Kevin. *Jesus and the Father: Modern Evangelicals Reinvent the Doctrine of the Trinity*. Grand Rapids, MI: Zondervan, 2006.

Gupta, Nijay K. *Tell Her Story: How Women Led, Taught, and Ministered in the Early Church*. Downers Grove, IL: InterVarsity, 2023.

Hill, Graham Joseph. *Holding Up Half the Sky: A Biblical Case for Women Leading and Teaching in the Church.* Eugene, OR: Cascade Books, 2020.

Lee, Dorothy A. *The Ministry of Women in the New Testament: Reclaiming the Biblical Vision for Church Leadership*. Grand Rapids, MI: Baker, 2021.

McKnight, Scot. *The Blue Parakeet: Rethinking How You Read the Bible*. 2nd ed. Grand Rapids, MI: Zondervan, 2018.

Mickelsen, Alvera, ed. *Women, Authority & the Bible.* Downers Grove, IL: InterVarsity, 1986.

Osiek, Carolyn and Margaret Y. MacDonald with Janet H. Tulloch. *A Woman's Place: House Churches in Earliest Christianity*. Minneapolis, MN: Fortress, 2006.

Peppiatt, Lucy. *Rediscovering Scripture's Vision for Women: Fresh Perspectives on Disputed Texts*. Downers Grove, IL: IVP Academic, 2019.

Peppiatt, Lucy. *Women and Worship at Corinth: Paul's Rhetorical Arguments in 1 Corinthians*. Eugene, OR: Cascade Books, 2015.

Payne, Philip B. *The Bible vs. Biblical Womanhood: How God's Word Consistently Affirms Gender Equality*. Grand Rapids, MI: Zondervan, 2023. 249 pages.

Payne, Philip B. *Man and Woman, One in Christ: An Exegetical and Theological Study of Paul's Letters.* Grand Rapids, MI: Zondervan, 2009. 511 pages.

Payne, Philip B., and Vince Huffaker. *Why Can't Women Do That? Breaking Down the Reasons Churches Put Men in Charge*. Boulder, CO: Vinati Press, 2021. 175 pages.

Pierce, Ronald W., Cynthia Long Westfall, and Christa L. McKirland, eds. *Discovering Biblical Equality: Biblical, Theological, Cultural & Practical Perspectives*. 3rd ed. Downers Grove, IL: IVP Academic, 2021.

Williams, Terran. *How God Sees Women: The End of Patriarchy*. Cape Town, South Africa: Spiritual Bakery, 2022.

Witherington, Ben, III. *Women and the Genesis of Christianity*. Cambridge: Cambridge University Press, 1990.

Witt, William G. Icons of Christ: *A Biblical and Systematic Theology for Women's Ordination*. Waco, TX: Baylor University Press, 2020.

4.4 İngilizce makaleler

Davids, Peter H. "A Silent Witness in Marriage." Pages 224–238 in *Discovering Biblical Equality: Complementarity Without Hierarchy*. Edited by Ronald W. Pierce and Rebecca Merrill Groothuis. Downers Grove, IL: InterVarsity, 2004.

Giles, Kevin. "The Genesis of Confusion: How 'Complementarians' Have Corrupted Communication." *Priscilla Papers* 29, 1 (2015): 22–29.

Hugenberger, Gordon P. "Women in Church Office: Hermeneutics or Exegesis? A Survey of Approaches to 1 Tim 2:8–15." *Journal of the Evangelical Theological Society* 35, 3 (September 1992): 341–360.

Kroeger, Catherine Clark. "The Classical Concept of *Head* as 'Source'." Pages 267–283 in Gretchen Gaebelein Hull, *Equal to Serve: Women and Men in the Church and Home.* Old Tappan, NJ: Revell, 1987.

Payne, Philip B. "1 Tim 2.12 and the Use of οὐδέ to Combine Two Elements to Express a Single Idea." *New Testament Studies* 54, 2 (2008): 235–253. https://www.pbpayne.com/wp-admin/Payne2008NTS-oude1Tim2_12.pdf

Payne, Philip B. "The Authenticity of the Parable of the Sower and its Interpretation." Pages 163–207 in *Gospel Perspectives: Studies of History and Tradition in the Four Gospels*. Edited by R. T. France and David Wenham. Sheffield: JSOT, 1980.

Payne, Philip B. "The Authenticity of the Parables of Jesus." Pages 329–344 in *Gospel Perspectives II*. Edited by R. T. France and David Wenham. Sheffield: JSOT, 1981.

Payne, Philip B. "A Critique of Thomas R. Schreiner's Review of Man and Woman, One in Christ." https://www.pbpayne.com/a-critique-of-thomas-r-schreiners-review-of-man-and-woman-one-in-christ/

Payne, Philip B. "Critique of Vaticanus Distigme-obelos Denials." https://www.pbpayne.com/critique-of-vaticanus-distigmeobelos-denials/

Payne, Philip B. "Fuldensis, Sigla for Variants in Vaticanus, and 1 Cor 14.34–5." *New Testament Studies* 41 (1995): 240–262. https://www.pbpayne.com/wp-admin/Payne1995NTSFuldensis.pdf manuscript photographs https://www.pbpayne.com/wp-content/uploads/2023/03/Fuldensis-1-Cor-14–15-photosscaled.jpeg https://www.pbpayne.com/wp-content/uploads/2023/03/Vaticanus-1-Cor-14.33–36-Jn-7.52-8.12–13-photos-scaled.jpeg

Payne, Philip B. "The Interpretation of 1 Timothy 2:11–15: A Surrejoinder." Pages 96–115 in Part II of *What Does the Scripture Teach About the Ordination of Women?* A study commissioned by the Committee on Ministerial Standing. Minneapolis, MN: The Evangelical Free Church of America, 1986. https://www.pbpayne.com/wp-content/uploads/2020/07/Payne-Moo-Surrejoinder-EFCA-Ministerial.pdf

Payne, Philip B. "Is 1 Corinthians 14:34–35 a Marginal Comment or a Quotation? A Response to Kirk MacGregor." *Priscilla Papers* 33, 2 (Spring 2019): 24–30. https://www.pbpayne.com/wp-content/uploads/2021/10/Is-1-Cor-14.34-35-Marginal-Comment-or-Quotation.pdf

Payne, Philip B. “Libertarian Women in Ephesus: A Response to Douglas J. Moo’s Article, ‘1 Timothy 2:11–15: Meaning and Significance.’ ” *Trinity Journal* 2 (1981): 169–197.

Payne, Philip B. “Ms. 88 as Evidence for a Text Without 1 Cor 14.34–5.” *New Testament Studies* 44 (1998): 152–158. https://www.pbpayne.com/wp-admin/Payne1998NTSMS88.pdf

Payne, Philip B. “Οὐδέ Combining Two Elements to Convey a Single Idea and 1 Timothy 2:12: Further Insights.” Pages 24–34 in *Missing Voices*. Minneapolis: CBE International, 2015. https://www.pbpayne.com/wp-content/uploads/2015/07/Payne-OUDE-CBE-ETS-final.pdf

Payne, Philip B. “The Seeming Inconsistency of the Interpretation of the Parable of the Sower.” *New Testament Studies* 26 (1979–1980): 564–568.

Payne, Philip B. “The Text-Critical Function of the Umlauts in Vaticanus, with Special Attention to 1 Corinthians 14.34–35: A Response to J. Edward Miller.” *Journal for the Study of the New Testament* 27, 1 (2004): 105–112.

Payne, Philip B. “Vaticanus Distigme-obelos Symbols Marking Added Text Including 1 Corinthians 14.34–5.” *New Testament Studies* 63, 4 (October 2017): 604–625. https://www.cambridge.org/core/journals/new-testament-studies/article/vaticanus-distigmeobelos-symbols-markingadded-text-including-1-corinthians-14345/A5FC01A6E14A2A1CF1F514A9BF93C581

Payne, Philip B. “What About Headship? From Hierarchy to Equality.” Pages 140–161, 226–232 in *Mutual by Design: A Better Model for Christian Marriage*. Edited by Elizabeth Beyer. Minneapolis: CBE International, 2017. https://www.pbpayne.com/wp-content/uploads/2018/06/what-about-headship-ch7.pdf

Payne, Philip B. “What Does *Kephale* Mean in the New Testament? Response.” Pages 118–132 in *Women, Authority & the Bible.* Edited by Alvera Mickelsen. Downers Grove, IL: InterVarsity, 1986.

Payne, Philip B. “Wild Hair and Gender Equality in 1 Corinthians 11:2–16.” *Priscilla Papers* 20, 3 (Summer 2006): 9–18. https://www.pbpayne.com/wp-admin/Payne2006PP1Cor11_2-16.pdf

Payne, Philip B. and Paul Canart. “Distigmai Matching the Original Ink of *Codex Vaticanus*: Do They Mark the Location of Textual Variants?” Pages 199–226 in *Le manuscrit B de la Bible (Vaticanus graecus 1209): Introduction au fac-similé, Actes du Colloque de Genève (11 juin 2001), Contributions supplémentaires*. Edited by Patrick Andrist. Lausanne, Switzerland: Éditions du Zèbre, 2009. https://www.pbpayne.com/wp-content/uploads/2010/07/HTB07_199_226.pdf

Payne, Philip B. and Paul Canart. “The Originality of Text-Critical Symbols in Codex Vaticanus.” *Novum Testamentum* 42, 2 (2000): 105–113. https://www.pbpayne.com/wp-admin/Payne2000NovT-Vaticanus_umlauts_1Cor14_34-35.pdf

Schmid, Ulrich. “Conceptualizing ‘Scribal’ Performances: Reader’s Notes.” Pages 49–64 in *The Textual History of the Greek New Testament: Changing Views in Contemporary Research*. Edited by Klaus Wachtel and Michael W. Holmes. Atlanta: SBL, 2011.

Spencer, Aída Besançon. “Leadership of Women in Crete and Macedonia as a Model for the Church.” *Priscilla Papers* 27, 4 (Autumn 2013): 5–15.

Thompson, Cynthia L. “Hairstyles, Head-coverings, and St. Paul: Portraits from Roman Corinth.” *Biblical Archaeologist* 51, 2 (June 1988): 99–115.

“Kadınlar, Bizi Bağışlayın!” – Biz erkeklerin telafi etmesi gerekenler.

4. baskı (Temmuz 2023), yaklaşık 300 sayfa, karton kapak 13,80 €; kitapçılardan ISBN 978-3-9820715-5-8 ile ya da yazardan sipariş edilebilir (Almanca):

hj-ronsdorf@t-online.de veya buradan: www.hans-joerg-ronsdorf.de

“Kadınlar, Bizi Bağışlayın!” kitabının kısa versiyonu (3. baskı, 80 sayfa) karton kapaklı olarak 3,80 €’ya yazardan, Kindle e-kitabı olarak da 2,90 €’ya Amazon’dan edinilebilir (Almanca). Daha fazlası için: www.hans-joerg-ronsdorf.de.

KISA SÜRÜM

KADINLAR, BİZİ BAĞIŞLAYIN!

EVLİLİKTE VE KİLİSEDE
ERKEK VE KADIN
KISA. ANLAŞILIR. YARARLI.
HANS-JÖRG RONSDORF

Katharine C. Bushnell (1855–1946), “Beni güçlendirenin aracılığıyla her şeyi yapabilirim” ayetini yaşamının parolası edinmiş, cesur ve yetenekli bir Tanrı hizmetkârıydı. Doktor, misyoner, haçın elçisi, reformcu, yazar ve konuşmacı olduğu gibi, yedi dil konuşan ve Eski Grekçe ile İbraniceye hâkim, parlak ve özgün bir bilim insanıydı. Bushnell, daha da önemli olduğunu düşündüğü işi yapmak için tıbbı bıraktı: 19. yüzyıl kadın hareketinin Woman’s Christian Temperance Union (WCTU) örgütünde önde gelen bir rol üstlenerek insanların onur kırıcı yaşam koşullarını değiştirmek. Kadınların Kutsal Kitap’taki konumu Bushnell için büyük önem taşıyordu, çünkü kadınların toplumsal ve ruhsal olarak boyun eğdirilmesinden yanlış çevirilerin sorumlu olduğu sonucuna varmıştı. 1896 yılında WCTU’dan ayrıldı ve

kalan yıllarını yazmaya ve Tanrı'nın kadının tam eşitliğine ilişkin ilk ve değişmeyen amacı hakkındaki Kutsal Kitap gerçeğini aktarmaya adadı.

Kitapçılardan ya da yayıncıdan edinilebilir (Almanca): christian@rvbeese.de

---

Notlar

1. Man and Woman, One in Christ: An Exegetical and Theological Study of Paul's Letters, 2009; Why Can't Women Do That? Breaking Down the Reasons Churches Put Men in Charge, 2021; The Bible vs. Biblical Womanhood: How God's Word Consistently Affirms Gender Equality, 2023 (ayrıca bkz. "Kitap önerileri", s. 46).
2. Vol 29, Nr.1, Kış 2015.
3. Dördüncü yüzyıldaki Laodikya Konsili'nin XI. kanonu. Kutsal Kitap dışındaki başka kaynaklarda da *presbytidas* ihtiyar olan kadınları belirtir: apokrif *Matta'nın İşleri (28)* yazısında ve üçüncü ve dördüncü yüzyıllardan kalma yazıtlarda ("Angelos Epiktous Presbytidos" ve "kadın ihtiyarlar", gynaikôn presbytidôn). Bernadette J. Brooten, Women Leaders in the Ancient Synagogue: Inscriptional Evidence and Background Issues (Antik sinagogda önderlik görevlerindeki kadınlar: Yazıtlardaki kanıtlar ve arka plan soruları), BJS 36 (Atlanta: Scholars Press, 1982), s. 41–46, kadın ihtiyarlardan söz eden altı yazıt aktarır, örneğin: "Burada ihtiyar Sara Ura yatıyor". Bu örnekler, Pavlus'un kadın ihtiyarlara gönderme yapabileceğini ve kilise tarihinin erken döneminde kadın ihtiyarların bulunduğunu gösterir. Krş. ayrıca Philip B. Payne, The Bible vs. Biblical Womanhood (Grand Rapids, MI: Zondervan, 2023), s. 163–164.
4. "1 Timothy 2:11-15: Meaning and Significance", Trinity Journal 1 (1980), s. 62–83.
5. Philip B. Payne, "Libertarian Women in Ephesus: A Response to Douglas J. Moo's Article, '1 Timothy 2:11-15: Meaning and Significance'", Trinity Journal 2 (1981), s. 169–197.
6. ya da eşit haklılık, eşit konum, eşit değer
7. Philip B. Payne, Man and Woman, One in Christ (Grand Rapids: Zondervan, 2009), s. 41–54, Yaratılış 1-3'e erkek yetkisini okuma girişimlerinin zayıflığını gösterir.
8. On altı kez: Mısır'dan Çıkış 18:4; Yasa'nın Tekrarı 33:7, 26, 29; Mezmur 20:2; 33:20; 70:5; 89:19; 115:9, 10, 11; 121:1, 2; 124:8; 146:5; Hoşea 13:9. Bu ifadenin arka planı hakkında daha fazlası için bkz. Aída B. Spencer, Beyond the Curse: Women Called to Ministry (Grand Rapids: Baker, 1985), s. 23–29.
9. Ludwig Koehler, Walter Baumgartner ve Johann Jakob Stamm, Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament (bundan sonra *HALOT*), 5 cilt (Leiden: Brill, 1994–2000), 2 (1995): s. 811–812.
10. Yeşaya 30:5; Hezekiel 12:14; Daniel 11:34. Spencer, *Beyond the Curse*, s. 23–29, başka ayrıntılar da verir.
11. Raymond C. Ortlund Jr.'ın görüşünün aksine: "Die Gleichheit von Mann und Frau und Das Hauptsein des Mannes – 1. Mose 1-3", Die Rolle von Mann und Frau in der Bibel içinde (Friedberg: 3L-Verlag, 2008), s. 115–137.
12. Ya da HALOT 2:667-68'e göre "önder, yönetici, prens ... subay ... bir kentin belediye başkanı ... saray görevlisi ... aile reisi ... saygın kişi ... tapınma görevlisi ... başkâhin ... gözetmen ... yönetici ... Yahve'nin atadığı İsrail önderi". Saul'un, Davut'un ve Süleyman'ın İsrail üzerindeki egemenliği için kullanılır (1 Samuel 9:16; 13:14; 1 Krallar 1:35).
13. Payne, Man and Woman, s. 41–54, yaratılışta erkek yetkisi görme girişimlerini eleştirir.
14. ***Yaratılış kitabındaki hiçbir şey, erkeğe kadın üzerinde yetki veren bir "yaratılış düzeni" öğretmez.*** Tanrı insana, daha önce yaratılmış olan bitkiler ve hayvanlar üzerinde egemenlik verdi. Tanrı'nın önderliği daha sonra doğmuş olana bırakması sık sık tekrarlanır ve eski Doğu'daki ilk doğanlık hakkı geleneğiyle çelişir: İsmail yerine İshak, Esav yerine Yakup, ağabeyleri yerine Yusuf, Harun yerine Musa, kardeşleri yerine Davut ve benzerleri. Pavlus kadının erkekten geldiğinden söz ettiğinde (1 Korintliler 11:8, 12 ve örtük olarak 1 Timoteos 2:13), bunu, kadın ya da erkek olsun, insanın kökenine borçlu olduğu saygıyı göstermek için yapar (1 Korintliler 11:3, 12); krş. Payne, Man and Woman, s. 113–139, 402-50.
15. John Piper ve Wayne Grudem, "Menschlichkeit, Verständlichkeit und Hoffnung - die Kontroverse und die Sache Christi", Die Rolle von Mann und Frau içinde, s. 493–520, burada s. 502.
16. George W. Knight III, bunun "otokratik, sevgisiz bir biçimde *egemenlik*" olduğunu ileri sürer ("Die Familie und die Gemeinde: Wie sollte biblisches Mannsein und Frausein in der Praxis aussehen?", Die Rolle von Mann und Frau içinde, s. 417–432); Piper ve Grudem bunun "Tanrı'nın istediği baş olma" değil, "düşmüş *egemenlik*" olduğunu ileri sürerler ("Menschlichkeit", s. 502); Wayne Grudem de "Yaratılış 3:16'da ima edilen türden sert egemenlik"ten söz eder (Evangelical Feminism and Biblical Truth [Sisters: Multnomah, 2004], s. 123, dipnot 45; krş. s. 40, 43). Grudem, sözlüksel bir kanıt olmadan bu "egemenliğe" "sert" denemeyeceğini bilmeliydi. Çünkü iki sayfa önce (s. 38, dipnot 27) kendisi bir

hatasını kabul eder: Aynı ayetteki başka bir sözcüğün "düşmanca ya da saldırgan bir arzu" anlamına geldiğini sözlüksel bir kanıt olmadan ileri sürmüştü.

17. *HALOT* 2:647–48 ve Francis Brown, S. R. Driver ve Charles A. Briggs, *A Hebrew and English Lexicon of the Old Testament* (Oxford: Clarendon, 1906), s. 605.
18. Örneğin Levililer 18:3; 20:23; Mezmur 106:35.
19. Bkz. Richard Bauckham, *Gospel Women: Studies of the Named Women in the Gospels* (Grand Rapids: Eerdmans, 2002).
20. F. F. Bruce, The Acts of the Apostles: The Greek Text with Introduction and Commentary (2. baskı; Grand Rapids: Eerdmans, 1952), s. 296, sözde Klementçi vaazların Yakup'u "'piskoposların piskoposu' ve hem Yeruşalim kilisesinin hem de her yerde ilahi takdirle usulüne uygun olarak kurulmuş bütün kiliselerin yöneticisi" olarak nitelediğini belirtir.
21. Pavlus elçiyi, dirilmiş Mesih'le karşılaşmış (1 Korintliler 9:1; 15:8; Galatyalılar 1:1, 15-17), Müjde'yi duyurma görevi almış ve misyon çalışmasının zahmetlerini ve acılarını taşıyan biri olarak tanımlar (Romalılar 1:1-5; 1 Korintliler 1:1; 15:10; Yunya Pavlus'la birlikte cezaevindeydi, Romalılar 16:7). Bu çalışma meyve verir (1 Korintliler 9:1; 15:10) ve "belirtiler, harikalar ve mucizelerle" doğrulanır (2 Korintliler 12:11-12). Bazı çeviriler Romalılar 16:7'de bunu erkek adı olan "Yunyas"a çevirir. Ama kanıtlar ezici bir çoğunlukla kadın adı olan "Yunya"dan yanadır. ***Kilisenin ilk bin yılından kalan bütün güvenilir tanıklıklar, Yunya'yı oybirliğiyle bir kadın olarak görür.*** Bkz. Eldon J. Epp'in mükemmel çalışması, Junia: The First Woman Apostle (Minneapolis: Fortress, 2005), s. 23–81.
22. Grekçe ***prostatis*** ("önder", "başta duran kadın") sözcüğü "rütbece önde" ve "durmak" anlamlarındaki sözcüklerden oluşur. Yeni Antlaşma'daki akraba sözcüklerin burada söz konusu olabilecek bütün anlamları önderlikle ilgilidir. Titus 3:8, 14'teki "bir şeyle ilgilenmek" anlamı burada geçerli değildir. C. K. Barrett, The Epistle to the Romans (New York: Harper & Row, 1957), s. 283, "***hami***" (patron) yorumuna karşı çıkar, çünkü "Fibi Pavlus'la böyle bir ilişki içinde olamazdı (çünkü Pavlus özgür doğmuştu, Elçilerin İşleri 22:28)." Yeni Antlaşma da, genel olarak Grek edebiyatı gibi, "velinimet" düşüncesini ya da onun yaptıklarını normalde başka sözcüklerle ifade eder. Bunlar "iyi" ve "iş" anlamındaki yaygın Grekçe sözcüklerden oluşur. Krş. Luka 22:25; Elçilerin İşleri 4:9; 10:38; BDAG 405; LSJ 712; Payne, Man and Woman, s. 62–63.
23. Bkz. özellikle Epp, Junia, s. 23–44, 69–78 ve Bauckham, Gospel Women, s. 165–186.
24. Bu konuda bkz. Payne, Man and Woman, s. 69–76.
25. Payne, Man and Woman, s. 79–104, Galatyalılar 3:28'in kültürel, tarihsel, teolojik ve edebi bağlamında bu metnin kilise yaşamından koparılamayacağını gösteren 42 neden sayar.
26. Standart Grekçe sözlükler (bazı Kutsal Kitap çevirilerinde kullanılan) "bağımsız" çevirisini desteklemez. "Bağımsız", "bununla birlikte" sözünün gerektirdiği karşıtlığı da ifade etmez. Ayrıca bağımsızlık, özellikle "Rab'de" geçerli olan bir şey değildir.
27. Bkz. Payne, Man and Woman, s. 113–215 ve Philip B. Payne, "Wild Hair and Gender Equality in 1 Corinthians 11:2–16" (Dağınık saç ve 1 Korintliler 11:2-16'da cinsiyet eşitliği), *Priscilla Papers* 20, sayı 3 (Yaz 2006): s. 9–18.
28. Richard B. Hays, First Corinthians (Louisville: John Knox, 1997), s. 131.
29. Hiyerarşi savunucusu George W. Knight III bile buna katılır; bkz. "Ehemänner und Ehefrauen: Eine Parallele zu Christus und der Gemeinde – Epheser 5,21-33 und Kolosser 3,18-19" (Kocalar ve karılar: Mesih ve kiliseyle bir paralel – Efesliler 5:21-33 ve Koloseliler 3:18-19; Almanca), Die Rolle von Mann und Frau içinde, s. 203–220.
30. Payne, Man and Woman, s. 117–137, "kaynak" anlamının Grekçede "baş" (*kephale*) sözcüğünün yaygın bir anlamı olduğunu, "yetki" ya da "önder" anlamının ise olmadığını gösterir.
31. Payne, Man and Woman, s. 319–397, bu çevirinin doğruluğunu savunur.
32. A Greek–English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature, 3. baskı (BDAG).
33. Henry Scott Baldwin, "An Important Word: αὐθεντέω in 1 Timothy 2:12", Women in the Church: An Analysis and Application of 1 Timothy 2:9-15 içinde (ed. Andreas J. Köstenberger ve Thomas R. Schreiner; 2. baskı; Grand Rapids: Baker, 2005), s. 49–51. ***2:12'deki sözcüğün açıkça "yetki kullanmak" anlamına geldiği en eski belge yaklaşık MS 370 yılından kalmadır (Basileios, Mektuplar 69, satır 45). Pavlus'un döneminde ya "egemen olmak" ya da tanınmamış veya devredilmemiş bir "yetkiyi kendine mal etmek" anlamına gelebiliyordu. Payne, Man and Woman, s. 361–397, bu fiilin geçtiği yerleri ve anlamlarını ve 1 Timoteos 2:12'deki kullanımını belgeler.***
34. Philip B. Payne, "1 Tim 2:12 and the Use of οὐδέ to Combine Two Elements to Express a Single Idea", NTS 54 (2008): s. 235–253 ve Philip B. Payne, "Οὐδέ Combining Two Elements to Convey a Single Idea: Further Insights", Missing Voices: Broadening the discussion on men, women, and ministry içinde (Minneapolis: Christians for Biblical Equality, 2014), s. 24–34.

35. Örn. Yuhanna Hrisostomos, 1 Timoteos 3:2 üzerine vaaz; Grudem, Evangelical Feminism, s. 80; Grudem burada Josephus'tan ve rabbi yazılarından alıntı yapar. Grudem, "bir kadının erkeği" ifadesinin "bekâr bir erkeğin (İsa ya da Pavlus gibi) ihtiyar olmasını engellemek amacı taşımadığını" doğru olarak savunur. Bundan zorunlu olarak şu çıkar: "Bir kadının erkeği" ifadesi bütün ihtiyarları tanımlayamaz. Bu, Grudem'in "bir kadının erkeği" ifadesinin "her" diyakoz için zorunlu bir koşul olduğu ve bu yüzden kadınları dışladığı iddiasıyla (s. 263, dipnot 107) çelişir. Grudem, 1 Timoteos 3:12'nin Grekçesinde böyle bir sözcük olmadığı halde yanlış olarak "her" sözcüğünü ekler. Douglas J. Moo, "The Interpretation of 1 Timothy 2:11-15: A Rejoinder", TJ 2 NS (1981): s. 198–222, 211, "bir kadının erkeği" ifadesinin "evlenmemiş erkekleri ya da kadınları görevden mutlaka dışlaması gerekmediğini ... ifadenin kadınları açıkça dışladığını ileri sürmenin aşırıya kaçmak olacağını" kabul eder. Ama ardından gelen "Pavlus'un yazarken erkekleri düşündüğüne işaret eder" sözü yalnızca bir anlamda doğrudur: Pavlus çok eşlileri ya da sadakatsiz erkekleri dışlamayı düşünüyordu. Ama bütün gözetmenlerin erkek olması gerektiği koşulunu düşünmüyordu. ***Thomas R. Schreiner***, "Philip Payne on Familiar Ground: A Review of Philip B. Payne, Man and Woman, One in Christ: An Exegetical and Theological Study of Paul's Letters", *Journal of Biblical Manhood and Womanhood* (İlkbahar 2010): s. 33–46, 35, şunu kabul eder: "***1 Timoteos 3:1-7 ve Titus 1:6-9'da ihtiyarlarda aranan nitelikler, onların tek kadınlı erkekler olması gerektiği ifadesi de dahil, kendi başlarına kadınların ihtiyar olarak hizmet etmesini zorunlu olarak dışlamaz***."
36. Bu listedeki başka hiçbir şeyin çifte anlamı yoktur. Krş. Payne, Man and Woman, s. 445–459.
37. Örn. buradaki ile aynı özneyle, "herkes" (***tis***): Markos 8:34; 9:35; Luka 9:23; 14:25-26; Yuhanna 7:37-38; 9:31; 11:10; 12:26, 26, 47; 14:23; Romalılar 8:9; 1 Korintliler 3:12-15; 3:17; 5:11; 8:3, 10; 10:28; 14:24-25; 2 Korintliler 10:7; Galatyalılar 6:3-5; 2 Selanikliler 3:14; 1 Timoteos 5:8; 6:3-5; 2 Timoteos 2:21; Yakup 1:5-8; Vahiy 3:20.
38. Gordon P. Hugenberger, "Women in Church Office: Hermeneutics or Exegesis? A Survey of Approaches to 1 Timothy 2:8–15", JETS 35, no. 3 (1992): s. 341–360, 360, dipnot 78.
39. Krş. Armin D. Baum, "Paul's Conflicting Statements on Female Public Speaking (1 Cor. 11:5) and Silence (1 Cor. 14:34-35): A New Suggestion", Tyndale Bulletin 65.2 (2014): s. 252–271.
40. Gordon D. Fee, The First Epistle to the Corinthians (rev. ed.; NICNT; Grand Rapids: Eerdmans, 2014), s. 699; Ambrosiaster de dahil, MS *yaklaşık* 375.
41. Bu, Kutsal Yazı'nın asıl metnini belirlemede Bengel'in birinci ilkesi olarak bilinen temel ilkenin bir uygulamasıdır. Bu ilke şunu söyler: "Diğer bütün metinlerin ortaya çıkışını en iyi açıklayan metin, büyük olasılıkla asıl metindir." Bkz. J. C. F. Steudel, ed., Gnomon of the New Testament by John Albert Bengel (çev. James Bandinel; yeniden basım Edinburgh: T. & T. Clark, 1858), cilt 1, s. 13–19.
42. Kutsal Kitap'ın Yanılmazlığına İlişkin Chicago Bildirgesi'nin 10. maddesinde şöyle denir: "Esinin, kesin anlamıyla, yalnızca Kutsal Yazı'nın özgün (otograf) metni için geçerli olduğunu onaylıyoruz; bu metin, Tanrı'nın takdiriyle, eldeki elyazmalarından büyük bir doğrulukla belirlenebilir. Ayrıca Kutsal Yazı'nın kopyalarının ve çevirilerinin, aslını sadakatle yansıttıkları ölçüde Tanrı'nın Sözü olduğunu onaylıyoruz." Benzer şekilde 6. maddede şöyle denir: "Kutsal Yazı'nın bütününün ve bütün bölümlerinin, özgün metnin sözcüklerine varıncaya dek, Tanrı'nın esiniyle verildiğini onaylıyoruz." Demek ki burada esin yalnızca özgün sözcükler için onaylanır, sonradan yapılan eklemeler için değil.
43. D. B. Wallace, "Reconsidering 'The Story of Jesus and the Adulteress Reconsidered'", NTS 39 (1993): s. 290–296; D. A. Carson, The Gospel according to John (PNTC; Grand Rapids: Eerdmans, 1991), s. 333, şöyle yazar: "Onu [Yuhanna 7:53–8:11'i] içeren [elyazmaları] oldukça yüksek sıklıkta metin farklılıkları gösterir. ... Yerleştirildiği yerlerin çeşitliliği, ayetlerin özgün olmadığını doğrular." Ama aynı Carson, Fee'nin aynı ilkeleri 1 Korintliler 14:34-35'e uygulamasını çelişkili bir biçimde "zayıf ve spekülatif" olarak niteler: "'Silent in the Churches': On the Role of Women in 1 Corinthians 14:33b–36", Recovering Biblical Manhood and Womanhood içinde, s. 140–153, burada s. 142.
44. Her iki metinde de örneğin şunlar bulunur: çok sayıda metin farklılığı, elyazmalarında farklı yerleşimler, kitabın yazarına özgü olmayan bir sözcük kullanımı, düşünce akışının ya da konunun kesintiye uğraması ve yazıcıların bir metin sorununu fark ettiklerini gösteren kenar işaretleri ya da kenar notları. Bundan başka Yeni Antlaşma'nın en önemli elyazması olan Codex Vaticanus, her iki durumda da bir metin farklılığını gösteren bir işaret taşır – tam da ilgili bölümün başladığı yerde. Payne, Man and Woman, s. 232–256, bu özellikleri açıklar.
45. Bölüm bu bölümdeki sözcükleri yabancı, Pavlus'a özgü olmayan bir anlamda kullanır. Metin kilisedeki öğretimin amacıyla çelişir. "Yasa'nın da dediği gibi" ifadesi Pavlus'un teolojisine ya da üslubuna uymaz. Pavlus'un başka yerlerde savunduğu zayıf bir toplumsal grubu (kadınları) boyun eğdirir. Sözcük dağarcığı daha sonraki 1 Timoteos 2:11-15 metninin sözcük dağarcığına benzer. 1 Korintliler mektubunda yalnızca bu ayetler "kiliselerdeki" insanlara yöneliktir. Ayrıca bölüm, böyle bir ekleme için akla yakın bir güdüye uyar: kadınları susturmak. Payne, Man and Woman, s. 257–265, bu sapmaları açıklar.
46. Joseph A. Fitzmyer, First Corinthians (New Haven: Yale, 2008), s. 500. Kim Haines-Eitzen, The Gendered Palimpsest: Women, Writing, and Representation in Early Christianity (New York: Oxford, 2012), s. 62, bunu "bugün neredeyse bütün

bilim insanları” için söyler. En az altmış iki metin çalışması bunun sonradan yapılmış bir ekleme olduğunu savunur. Krş. Payne, Man and Woman, s. 226–227; bunun nedenleri s. 225–267; Fee, First Corinthians, s. 780–792.